

SLOVENSKI POROČEVALEC

GLASILO OSVOBODILNE FRONTE SLOVENIJE

Ljubljana, sobota 5. maja 1951

LETO XII, ST. 104 / POSAMEZNA ŠTEVILKA 5 DIN

NOV NAČIN RAZDELJEVANJA DEVIZ, ostvarjenih z izvozom

Pomemben korak naprej na razvojni poti našega gospodarstva so najnovejša zvezna odločba o razdeljevanju deviz, ki jih ostvarimo z izvozom. Razdeljevanje deviz je bilo postavljeno na nove temelje. Doslej izvozniki — torej tisti, ki s proizvodnjo in plasiranjem našega blaga v tujini ustvarjajo tuja plačilna sredstva, devize — niso imeli neposredne koristi od svojega izvoznega poslovanja. Vse devize, ki so bile ostvarjene z izvozom, so se namreč stekale v centralni devizni fond, iz katerega smo potem črpali devizna sredstva za plačila blaga, ki smo ga kupovali v tujini. Ta devizna sredstva so se razdeljevala po posebnem načrtu, sestavljenem po splošnih potrebah naše države. Prav to merilo je bilo odločilno, da izvozniki niso uživali neposredne koristi, ki so jo ustvarjali s svojim izvozom, saj pogosto niso mogli dobiti niti sredstev za nabavo blaga v tujini, s katerim bi zboljšali in povečali svoj izvoz, ker so pač imeli prednost predmeti drugih koristnikov. To — sicer načelno pravilno — merilo pa gotovo ni vedno pospeševalo in uplivalo na obseg in kakovost našega izvoza. Pogrešali smo pri tem tisto vzmet, ki naj bi vzpodbujala izvoznike.

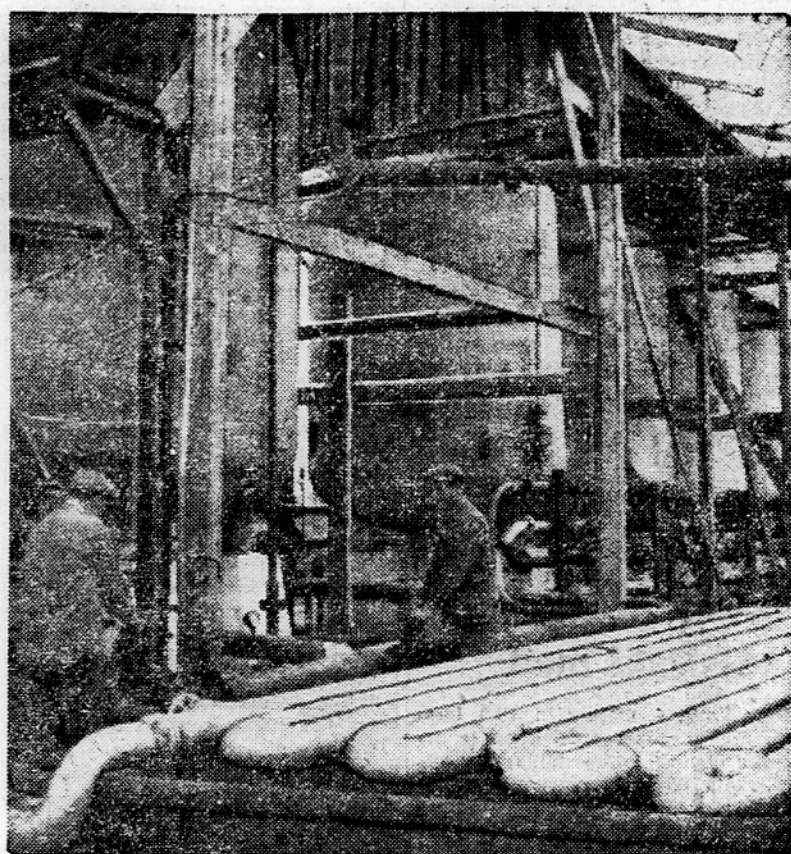
Z najnovejšimi odredbami pa je razdeljevanje deviz postavljeno na povsem nova načela. Osvojeno je namreč načelo, da naj izkorišča devize tisti, ki jih je ustvaril, ali — z drugimi besedami povedano — kdor hoče uživati, si mora sam ustvariti potrebna plačilna sredstva, torej mora izvažati, da dobi potrebne devize.

Seveda pa je treba upoštevati, da vsakdo ne more izvažati. Pomisliti moramo na razne naše kulturne, zdravstvene in znanstvene zavode, na JA in druge institucije ter potrošnike. Vsi seveda nujno potrebujejo razno blago, ki ga je treba nabaviti v tujini in plačati z devizami. Kot neposredni koristniki takega uvoženega blaga pa si ne morejo sami z izvozom ustvarjati deviznih plačilnih sredstev. V novih določbah je prav zato predpisano, da morajo izvozniki del svojih deviz odvajati v posebne fond, iz katerih dobivajo devizna sredstva prav tisti, ki jih sami ne morejo ostvariti. Ti skladi so določeni tako v zveznem kot tudi v republiškem merilu. V zveznem obsegu obstoja centralni devizni fond, v katerega se stekajo devize, ostvarjene z izvozom iz vse države, in iz katerega pokriva uvoze za glavne investicije in za potrebe, ki so vsedravnega pomena.

Prav tako pa ima tudi vsaka ljudska republika v svojem merilu obče ljudske potrebe, ki jih lahko krije samo z uvozom. In prav zato odvajajo izvozniki del svojih z izvozom ostvarjenih deviz v republiški devizni sklad, pa ni enak pri vseh izvoznikih. Ravna se pač po tem, kakšna devizna sredstva ustvarja izvoznik (kakšne količine izvažajo), kaj sam potrebuje za redno izvozno poslovanje, koliko investicijskih sredstev potrebuje za razširitev svojih proizvodnih naprav itd. Prav zato je odstotek obvezne odaje deviz različen pri posameznih vrstah blaga v izvozu. So pa tudi taki izvozni predmeti, pri katerih izvoznikom ni treba ničesar odvajati, marveč ustvarjene devize lahko sami uporabljajo v lastnem poslovanju, n. pr. za nabavo novih surovin, ki jih moramo kupovati v tujini, za nabavo investicijskih naprav oziroma naprav za modernizacijo obratov itd. Zato so bile za vsako panogo našega gospodarstva izdane posebne odločbe, ki določajo način razdeljevanja deviz, upoštevaje že navedena načela in dejanska stanja ter potrebe posameznih gospodarskih panog.

Doslej smo navajali na kratko »izvoznika« kot upravičenca na devize. Pod »izvoznikom« razumemo pač tisto podjetje, ki blago plasira v tujini. Ni pa vedno izvoznik tudi proizvajalec dotičnega blaga, marveč običajno je to podjetje, ki skrbi samo za plasiranje dotičnega blaga na zunanji trg. Zato odločbe o razdeljevanju deviz ne bi dosegle zaželenega namena, če bi vse devize ostale v rokah izvoznih podjetij, saj dejanski proizvajalec blaga spet ne bi bil deležen koristi svojega dela in truda. Nove določbe zato odredjajo, da mora izvoznik svoj del deviz razdeliti med tiste, ki so mu dobavili blago, ki on je izvozil. Se-le na ta način pridejo devize neposredno v dobro tistemu, ki je proizvedel, prinesel in dal na razpolago izvozno blago.

V tem je bistvo novega načina razdeljevanja deviz, ostvarjenih z izvozom. Tisti, ki dejansko proizvajajo blago za izvoz, ima tudi neposredne koristi od izvoza, ter ustvarjene devize uporabi na način, ki se mu zdi najprimernejši in najbolj učinkovit. Ta novi način razdeljevanja deviz bo pospeševalno vplival tako na kakovost izvoznega blaga kot tudi na količino našega izvoza. S. D.

Pionirji naše industrije narite v Dolnji Lendavi so pred dvema letoma zgradili brez vsake tuje pomoči prvo poskusno napravo degazolizno, v kateri iz zemeljskega plina izločajo gorivo, ki je važen sestavni del letalskega bencina. Po prvih uspehih se je pridobivanje gorilna, butana in propana iz zemeljskega plina hitro razvilo. Za zajemanje in predelavo zemeljskega plina bodo letos zgradili naprave v vrednosti 200 milijonov din. Med drugim grade prvo visokotlačno degazolizno. Slika nam kaže del sedanjih naprav za pridobivanje gorilna.

Novi ukrepi zvezne vlade o odkupih in zagotovljeni preskrbi

UKINJEN OBVEZNI ODKUP MESA, MLEKA, KROMPIRJA, FIZOLA IN KRME

Vlada FLRJ je na predlog predsednika Sveta za blagovni promet izdala uredbu o odpravi obveznega odkupa mesa, mršavih prašičev, mleka, krompirja, sočivja in krme. Po tej uredbi je odpravljen obvezni odkup mesa, mršavih prašičev, mleka, krompirja, sočivja (fizola, graha in leče) ter sena in druge krme, razen ovsja, za katerega velja temeljna uredba o odkupu kmetijskih pridelkov. (Uradni list FLRJ št. 53-1950). V gospodarskem letu 1951-1952 se bo obvezno odkupovalo samo žito (vsevišji riž), maslobo in volna. S posebnimi predpisi organov vlade FLRJ oziroma s predpisi vlad ljudskih republik se ne sme uvažati obvezni odkup drugih kmetijskih pridelkov. Sklepanje pogodb za proizvodnjo in odkup industrijskih rastlin, vsehvišji tobak ter odkup usnja bosta urejena s posebnimi predpisi na podlagi temeljne uredbe o odkupu kmetijskih pridelkov.

Zivinovorejci, katerim je bila predpisana obvezna oddaja mesa in mršavih prašičev, morajo do 1. julija izpolniti 40% od obveznosti, ki jim je bila določena za vse leto 1951. Kjer bi njihova obveznost dospela po tem roku, morajo 40% svoje sedaj odpravljene obvezne oddaje mesa izpolniti z oddajo pitanih prašičev v rokah, ki veljajo za oddajo masti. Za tako oddane prašiče se bosta pri izplačilu obračunala mast in del mesa, ki odpade na neizpolneno obvezno oddajo, po določenih odkupnih cenah, ostanek mesa, ki presega obvezno oddajo, pa po tržnih cenah. Zivinovorejci, ki bodo do 1. julija 1951 izpolnili 40% obvezne oddaje mesa, ki jim je bila predpisana za leto 1951 in ki so dolžni izpolniti svojo obveznost oddaje masti z oddajo pitanih prašičev.

Velike količine živil razkladajo na Reki

Blagovni promet na Reki je v aprilu preokrajšal 200.000 ton, kar v zgodovini prometa reške luke še ni bilo za beleženo. Približno polovica tega prometa je odpadla na dovolj živil iz Amerike. Prve dni maja pa je razkladanje živil doseglo še večji obseg. V četrtek so razkladali še večji luki živila iz štirih oceaniških tovornih ladij, ki so priplesle iz Amerike. Med temi ladjami je tudi naša velika motorna ladja »Makedonija«, ki ima nosilnost nad 9000 ton. Skupna teža živil, ki jo izkrcujejo iz teh štirih ladij, znaša 30.000 ton. Ladje so pripeljale poleg masti, koruze, ovsja in jecemna, veliko število paketov raznih ameriških humanitarnih organizacij. Do 20. maja bo po podatkih jadranske pomorske agencije prispelo na Reko še pet velikih ameriških ladij z živilom. Razen tega bo prispel naš veliki tovorni parnik »Hrvatska«, ki je prav tako že na poti.

Darilo belgijske vlade Jugoslaviji

Da bi pomagala našim narodom pri premagovanju posledic lanske suše je belgijska vlada darovala Jugoslaviji 1000 ton sladkorja, ki je že natovoren na našem parniku »Rijeka«. Ta parnik bo prispel v našo državo 19. tega meseca.

VREME

Vremenska napoved dne 5. maja: Pretežno lepo vreme. Neznatne krajevne plohe v alpskem in predalpskem svetu. V jutranjih urah po košnih megli. Temperatura se bo dvignila na 20°C.

šičev po 1. juliju 1951, se bo pri izplačilu za oddane pitane prašiče obračunala mast po določenih odkupnih cenah, meso pa po tržnih cenah.

Glede mleka, krompirja, sočivja (fizola, graha in leče), sena ter druge krme, razen ovsja, je obvezni odkup že prenehal, ker je bila ta uredba že objavljena v »Uradnem listu FLRJ«.

Določitev vrst in količin živil za zagotovljeno preskrbo

Vlada FLRJ je na predlog predsednika Sveta za blagovni promet vlade FLRJ izdala odločbo o določitvi vrst in količin živil zagotovljene preskrbe. Potrošnikom, ki so prevzeti v zagotovljeno preskrbo z živilom, so zagotovljeni tiste predmete: kruh, maslobo, sladkor in mli, in sicer v količinah, ki so določene z veljavnimi predpisi. Razen teh predmetov so otrokom zagotovljeni kakavovi izdelki in riž.

Normirane količine iz prejšnjega odstavka bodo potrošniki v zagotovljeni preskrbi kupovali na kupone živilskih potrošniških knažnic po znižanih oziroma po nižjih enotnih prodajnih cenah na drobno. Vsa druga živila in količine predmetov iz prvega odstavka, ki jih potrošniki kupujejo na kupone živilskih potrošniških knažnic, bodo potrošniki v zagotovljeni preskrbi kupovali ali po prosto formiranih prodajnih cenah na prosto, kakor drugi potrošniki, ali na denarne kupone z določenim popustom pri teh cenah.

Predsednik Sveta za blagovni promet vlade FLRJ bo predpisal, kateri potrošniki v zagotovljeni preskrbi imajo pravico prejemati denarne bone. Vrednost denarnih bonov za posamezne vrste živilskih potrošniških knažnic, oziroma za posamezne kategorije potrošnikov in tudi višina popusta po določili predsednika Sveta za blagovni promet vlade FLRJ v sporazumu z ministrom za finance FLRJ. Potrošnikom, ki uživajo zagotovljeno preskrbo z živilom, je zagotovljeno tudi kurivo v količinah in na doslej veljaven način. Natančnejše določbe o tem bo izdal

Pred plenarnim zasedanjem centralnega odbora AFŽ

Ta mesec se bo sestal v Beogradu plenum centralnega odbora AFŽ Jugoslavije, ki bo razpravljal o sodelovanju naših ženskih organizacij z raznimi ameriških zdravstvenih psovstev ter varstva matere in otroka. Pri centralnem odboru in pri vseh republiških odborih je bilo ustanovljenih že meseca marca 7 skupin, ki so pregledale v vsej državi zdravstvene in socialne ustanove, predvsem pa ustanove za matere in otroke, ter pripravile gradivo za razpravo na plenarnem zasedanju.

Reorganizacija našega pomorskega gospodarstva

V zvezi s prenosom zveznih podjetij v republiško pristojnost je bila tudi v našem pomorskem gospodarstvu izvedena reorganizacija. Ze pred mesec se je Jugoslovanska svobodna plova družila z Jugoslovansko linijsko plovo, ki je prevzela ves prekomorski promet in ostane kot edino ploveno podjetje zveznega značaja. Kot hrvatsko republiško podjetje je bila ustanovljena Direkcija obalne plove, hkrati pa je bila s 1. majem razformirana generalna direkcija trgovske mornarice.

GROMIKO JE SPREMENIL SVOJE STALIŠČE

Pariz, 4. maja. Na današnji 43. seji namestnikov zunanjih ministrov štirih velesil je sovjetski delegat Andrej Gromiko izjavil, da bo z nekaterimi spremembami sprejel enega od alternativnih predlogov dnevnega reda zahodnih delegacij. Gromiko je izjavil, da bo imel predlog »A« za sprejemljivega, ako se namesto zahodne formulacije točke o ravni oborožitve sprejme v predlog dnevnega reda formulacija iz prejšnjega sovjetskega predloga o zmanjšanju oborožitve.

Kakor poroča Associated Press, je Gromiko to predlagal očitno po navodilih iz Moskve, čeprav je na prejšnji seji zavrnil vse tri predloge dnevnega reda zahodnih delegacij, ki so bili stavljeni.

Sprememba, ki jo zahteva Gromiko v predlogu dnevnega reda, bi poudarila v prvem načrtu razpravljanje o zmanjšanju oborožitve štirih velesil namesto obravnavanja splošne ravni oborožitve, kakor to zahtevajo zahodne delegacije.

Zahodni delegati so na današnji seji izjavili, da je zahtevana sprememba

Sporočilo o zdravju maršala Tita

Štirinajst dni po operaciji je preteklo brez kakršnih koli komplikacij in ker je sedaj zdravstveno stanje maršala Tita izvrstno in trajno zadovoljivo, se ne bodo več izdajala sporočila o njegovem zdravju.

Prof. dr. Božidar Lavrič, prof. dr. Bogdan Breclj, prof. dr. Igor Tavčar, polkovnik dr. Ivo Popović.

Sovjetski predstavnik je pripravljen privoliti v dnevni red zahodnih delegacij — Zahteva po spremembi besedila — V Londonu menijo, da gre Moskvi samo za propagando

pomenbna in da zato ne morejo takoj odgovoriti.

Prihodnja seja bo jutri dopoldne.

Britanski tisk o konferenci namestnikov

London, 4. maja. Današnji »Times« prinaša uvodnik o konferenci namestnikov »zunanjih ministrov« v Parizu. Kakor piše časopis, so zastopniki zahodnih sil očitno mnenja, da je že čas, da se konferenca konča. Znano je, da zahodne sile niso bile za to, da bi se razpravljalo o zmanjšanju oborožitve,

preden bi bilo pretehtano vprašanje o dosedanjih stopnji oborožitve. Dosedanje stališče sovjetskega zastopnika Gromika, ki je zavrnil predlog zahodnih sil, pa jasno kaže na to, da si hoče vlada ZSSR zagotoviti samo podlago za propagando, v resnici pa si tudi še nadalje prizadeva obdržati premoč svojih oboroženih sil nad zahodnimi silami.

Današnji »Daily Telegraph« piše v komentarju o dosedanjem poteku konference, da stališče Gromika jasno kaže, da pripisuje sovjetska vlada zelo malo pomena tej konferenci.

Predsednik francoske republike obiskal jugoslovanski paviljon

Pariz, 4. maja. Danes popoldne je predsednik francoske republike Vincent Auriol v spremstvu francoskega ministra za industrijo in zunanjo trgovino Louvela, ministra za informacijske zbornice Fougerollesa in članov diplomatskega zbora obiskal pariški mednarodni sejem. Ko si je ogledoval sejem, se je Auriol dlje časa mudil

v jugoslovanskem paviljonu. Pri vstopu v paviljon so predsednika republike sprejeli jugoslovanski pooblaščenec minister v Parizu Svestislav Petrovič, trgovinski odposlanec Aleksić ter član jugoslovanskega trgovinskega predstavništva v Parizu. Predsednik francoske republike je pokazal veliko zanimanje za jugoslovanske izdelke, posebno pa še za industrijsko blago in za izdelke domače obrti. Ko je zavrnil jugoslovanski paviljon in se poslavljaj od jugoslovanskega pooblaščenega ministra Petroviča, je Vincent Auriol pohvalil organizacijo jugoslovanskega paviljona in razstavljene izdelke. Pri tem je dejal našemu pooblaščenemu ministru: »Izročite mi je najlepše želje predsedniku jugoslovanske vlade maršalu Titu za njegovo hitro okrevanje.«

Konferenca »Progressivne slovenske Amerike«

Cleveland, 4. maja. Organizacija »Progressivna slovenska Amerika« se pripravljala na svojo redno letno konferenco, ki bo 19. in 20. maja v Euclidu-Cleveland, Ta kraj je znan kot »ameriška Ljubljana«. »Progressivna slovenska Amerika« zavzema pomembno mesto v življenju slovenskih izseljencev v ZDA zaradi svojega obsežnega kulturnega in prosvetnega dela in številnih povojnih akcij za pomoč narodu Jugoslavije. Ta organizacija je tudi mnogo storila za razvoj prijateljskega med ameriškim in jugoslovanskim ljudstvom. V razglasu glavnega odbora te organizacije je rečeno, da bodo na bližnji konferenci posebno obravnavali vprašanje o nadaljnji vsestranski krepitevi stikov s staro domovino. Kot gost te organizacije je nedavno dopotovala v Cleveland Zima Vrščaj, zastopnica AFŽ Slovenije, katere prihod so pozdravili vsi slovenski izseljenci.

Ustanovljeno je belgijsko- jugoslovansko društvo

Bruselj, 4. maja (Tanjug). V Bruslju so ustanovili društvo belgijsko-jugoslovanskega prijateljstva, ki bo delalo za poglabljanje prijateljskih stikov in medsebojnega seznanjanja s kulturnimi pridobitvami. Društvo bo te smotre uresničevalo s prirejanjem konferenc, koncertov, gledaliških predstav in večerov jugoslovanskih narodnih plesov.

Iz jeseniške železarne gre vsako leto v Savo 1500 ton železovega sulfata

Kakor vse kaže, bodo v jeseniški železnari kmalu rešili vprašanje odpadne vode, zlasti kislih lužin, ki ostanejo pri čiščenju železnih izdelkov v žvepleni kislini. V Savo gre s temi lužinami vsako leto okrog 1500 ton železovega sulfata in nekaj proste žveplene kisline. Ta lužina uničuje vodno živalstvo in rastlinstvo in lahko povzroči škodo tudi na betonskih konstrukcijah nove hidrocentrale v Mostah. Da se to vprašanje čimprej reši, je jeseniški industrijski tehnik Aleksander Rjazancev (ki je že lani uspešno obravnaval problem odpadnega plavžarskega prahu, vsebujočega kalijeve soli) pred kratkim izdelal pomemben predlog za izboljšanje tehnološkega procesa pridobivanja železovega sulfata iz odpadnih lužin, kar je za podjetje tudi velikega gospodarskega pomena, ker lahko ta sulfat dobro proda. S staro regeneracijo.

Glavna železniška direkcija o železniški nesreči pri Sidu

Glavna direkcija jugoslovanskih železnic je objavila izid preiskave o železniški nesreči, ki se je pripetila 28. aprila na postaji Slavković pri Sidu. Tovorni vlak št. 65 je trčil v del osebnega vlaka št. 903 in je bilo pri tej nesreči ranjenih 26 ubitih pa 6 ljudi. Med smrtnimi žrtvami je 5 obsojencev, ki so se vozili iz Zenice v kaznilnico v Sremski Mitrovici. Preiskava je ugotovila, da je železniške nesreče kriv odpravnik vlakov na postaji Jankovci, ki je zdaj v kazenski preiskavi.

V zvezi s to nesrečo so se pojavile v inozemnem tisku neresnične in tendenciozne vesti in je tako neki new-yorski list 3. t. m. poročal z velikim naslovom, da je pri železniški nesreči izgubila življenje skupina katoliških in pravoslavniških duhovnikov. V resnici pa je bil samo en duhovnik iz Bosne med šestimi smrtnimi žrtvami nesreče.

Gradnja izvozne žage na Reki

Da bo mogoče ustreči najrazličnejšim naročilom inozemskih kupcev rezanega lesa, gradijo na Petinah v Susaku nov velik žagarski obrat, ki bo delal izključno za izvoz. V obsežni dvorani bodo postavili 25 modernih strojev, tako da bo žaga lahko v eni izmeni pripravila 80 do 100 m³ kvalitetnega rezanega lesa. Po že zgrajeni prog bode v žago dovajali hode in odvažali rezani les v luko. Žaga bo urejena predvsem za rezanje parjene in neparjene bukovine. Dobivala bo že osušene bukovne hode iz podjetij v Delnicah, Novem Vinodolu in Ogulinu, kjer imajo žage urejene predvsem za rezanje mehkega lesa. Ker bo nova žaga izdelala blago hitro odpremila v luko, bo imela le 8000 m³ skladiščnega prostora.

Obisk britanskih rudarjev

Delegacija britanskih rudarjev iz bazena Durham, ki je bila povabljena v našo državo od centralne uprave Zveze rudarjev Jugoslavije, se je po udeležbi prvomajske proslave v Beogradu podala v Bosno, kjer je obiskala Sarajevo in okolico ter rudnik ter železarno v Zenici. Večera so britanski rudarji odpovali v LR Hrvatsko.

Razgibano gradbišče ob stožanski cesti, kjer dolatuje urbanistični načrt »jubljane izgradnje« velikega naselja enodružinskih in dvodružinskih hiš. (Strani 2 in 3.)

Oddelki generala Ridgwaya popravljajo svoje položaje

Kitajci in Severnokorejci nudijo slab odpor — Zbiranje novih čet v Severni Koreji — Veletirnjave so bombardirale Fenjang in Sarivon

Tokio, 4. maja. Po davšnjem poročilu štaba Združenega poveljstva, so bili sriditi boji jugovzhodno od Hang-jenja, ko so si generala Ridgwaya popravljale svoje položaje. Patrulje, ki so večeraj izvajale izvidniške operacije na zahodnem in srednjem delu bojišča, so naletele samo na delni odpor sovražnika. Ze peti dan zapovrstjo so letala Združenega poveljstva izvedla večeraj nad tisoč poletov, napadajo v glavnem zveze za bojiščem.

Reuter poroča, da so patrulje Združenega poveljstva napredovale nekaj kilometrov, ne da bi pri tem naletele na kitajske ali severnokorejske sile. Nekaj tankovskih kolona je znova prodrla v Uidžongbu. Na zahodnem delu bojišča je zadela na odpor samo patrulja, ki se je pomikala po cesti Seul — Munsan. Na osrednjem delu korejskega bojišča je tudi bilo mirno, na vzhodnem delu pa je prišlo samo do manjših spopadov vzhodno od Cundžona.

Običajno vreme in dež sta ovirala akcije letalstva Združenih narodov. Samo ameriški veletirnjavi so uspelo bombardirati Fenjang in Sarivon, in sicer z napravami za poletje pri slabih vidljivostih. Večera so letala z letalonosilci izvedla okrog 300 poletov, vendar jim ni uspelo odkriti kitajskih ali severnokorejskih zbirališč.

Pri obisku na korejskem bojišču je poveljnik sil Združenih narodov na Koreji general Ridgway izjavil, da bodo Kitajci in Severnokorejci znova skušali preiti v ofenzivo. Dodal je, da ne bo ta ofenziva prinesla nobene koristi in da bodo Kitajci in Severnokorejci še nadalje imeli velike izgube. United Press poroča, da je general Ridgway v spremstvu poveljnika 8. ameriške armade generala Van Fleeta pregledal obrambne položaje pri Seoulu, oporišče na reki Han in položaje na osrednjem odseku bojišča. Pred tem pa je obiskal letalska oporišča na Okinavi. V svoji izjavi je opozoril na nedavne besede predsed-

nika ZDA Trumena, da bodo Amerikanci držali to oporišče.

Britanska ladja obstreljevana pred Hongkongom

Hongkong, 4. maja. Associated Press poroča, da so z otokov pred Hongkongom, ki so pod nadzorstvom Ljudske republike Kitajske, streljali na britansko ladjo »Carolina Holers«, in sicer 7 milj južno od Hongkonga. To je že drugi v enem mesecu, da so Kitajci streljali na britansko ladjo.

NACRT RESOLUCIJE O BLOKADI LR KITAJSKE

London, 4. maja. Zastopniki britanskega zunanjega ministrstva, ministrstva za trgovino in min., za kolonije so obravnavali danes načrt resolucije o gospodarski blokadi LR Kitajske, ki ga je večeraj predložil ameriški delegat v OZN Ernest Gross odboru za kolektivne ukrepe. Dokončno stališče Velike Britanije o tem vprašanju še ni določeno.

Današnja razprava v Spodnji zbornici je pokazala, da soje konservativci na stališču, da je treba britansko politiko glede izvoza v LR Kitajsko popolnoma prilagoditi politiki ZDA. Laburistična vlada pa se še ni odločila, če bo vztrajala pri sedanjem omejenem nadzorstvu nad izvozom v LR Kitajsko ali pa sprejela gospodarske sankcije proti tej državi. V krogih britanske vlade prevladuje mnenje, da bi uporaba popolne blokade zaostroila spor z LR Kitajsko in zadržala britansko kolonijo Hongkong, ki je navezana na trgovino z LR Kitajsko.

V francoskih političnih krogih naglašajo v zvezi s predlogom resolucije o gospodarski blokadi LR Kitajske, da Francija ne bo nasprotovala sklepu, ki ga bo sprejela večina v Organizaciji Združenih narodov.

Mac Arthurjeva zadeva pred Kongresom

Washington, 4. maja. Tudi danes so obravnavali zadevo Mac Arthurja na skupni seji odbora za oborožene sile in odbora za zunanje zadeve ameriškega senata. Največ so govorili o vprašanju cenzure in se vsi senatorji strinjali, da je cenzura prestroga. Nato je senator Knowland očital Mac Arthurju, da je razkril, da je imelo ameriško letalstvo vezane roke ne samo za akcije izven korejskega ozemlja, ampak tudi za akcije nad Korejo. Ko je odgovarjal na vprašanje senatorja Mac Mahona, naj pove svoje mnenje o članih ameriškega nacionalnega sveta za varnost je general Mac Arthur dejal, da če bi bil znan poveljnik na kakšnem bojišču in bi mu šefi skupnega generalnega štaba naročili nekaj, s čimer se ne bi strinjali, bi kljub temu storil vse, kar je v njegovi moči, da to izpolni. Na neko drugo vprašanje istega senatorja je Mac Arthur odgovoril, da je namen akcije na Koreji prisiliti Kitajsko k umiku in da bi bil tudi omejen pritisk zadosti, da jo pripravi k pameti. Nato je izjavil, da se ne strinja z velikim vplivom drugih sil na ameriške odločitve, ker so vse druge sile razen ameriških in južnokorejskih čet na Koreji samo simboličnega pomena.

Incidenti na izraelsko-sirski meji

Damask, 4. maja. Obmejni incidenti med Izraelom in Sirijo se nadaljujejo. Poročila z obeh strani so docela nasprotujoča. Sirski komuniké poudarja, da je sinoči izvedlo 300 izraelskih vojakov dvakrat zaporedoma napad na demilitarizirane cone. Ti napadi na arabske vasi so se davi nadaljevali na obalah Tiberijskega jezera.

Izraelski komuniké pa trdi, da je bil danes ponovljen napad s sirske strani na visoko ravan Telmotila, ki je oddaljena nekaj milj od Tiberijskega jezera. Izraelske čete so odbile napade, ki so bili izvedeni v dveh zaporednih presledkih.

United Press pripominja, da je zadnji incident že 14 po vrstnem redu po končani vojni v Palestini.

Zadnja poročila javljajo, da je bil dosežen sporazum o popolni in dokončni ustavitvi spopadov na sirsko-izraelski meji. AFP poroča, da so izraelski in sirski zastopniki imeli sestanke na spodbudo in ob sodelovanju polkovnika De Ridderja, namestnika šefa opazovalcev OZN v Palestini. Na sestanku je bilo sklenjeno, da naj vsi spopadi prenehajo.

40 odstotkov dobav Zahodne Nemčije sovjetski coni gre v Sovjetsko zvezo

Berlin, 4. maja (Tanjug). Zastopniki Zahodne in Vzhodne Nemčije so sklenili za dva meseca podaljšati začasn mednarodni trgovinski sporazum, ki je bil sklenjen v februarju, in katerega veljavnost je potekla 30. aprila. Reuter poroča, da bi moral začasn sporazum preprečiti popoln zastoj v trgovinskem prometu med Zahodno in Vzhodno Nemčijo. Obe delegaciji se doslej nista mogli sporazumeti o novi trgovinski pogodbi, ker zahtevajo zastopniki sovjetske cone Nemčije prevelike množine jekla. Ob tej priliki poudarjajo v zahodnonemških krogih, da dobave jekla povečini niso namenjene za gospodarske potrebe sovjetske cone, ampak grejo neposredno ali pa posredno (v obliki predelane blaga) v Sovjetsko zvezo in druge države sovjetskega bloka. Nekateri cenijo, da gre prav tako približno 40% vseh dobav, ki prihajajo iz Zahodne cone v Vzhodno Nemčijo, v iste namene in da velja to posebno za tisto blago, ki je pomembno za vojno industrijo. Ves dosednji potek trgovske izmenjave med obema deloma Nemčije kaže, da ni namen teh dobav zadovoljevanje potreb vzhodnonemškega prebivalstva, ampak podpiranje vojaškega potenciala sovjetskega bloka. Vzhodna Nemčija izvažala raven lesa in rjavega premoga v prvi vrsti sladkor, krompir, žito in tekstilije, torej takšno blago, ki je v sovjetski coni racionalno in ni dostopno prebivalstvu v zadostnih količinah. Obenem pa je vzhodnonemški uvoz,

kolikor ne gre takoj v Sovjetsko zvezo, namenjen v prvi vrsti povečanju vojne industrije v sovjetski coni.

Veliko vlogo igra v mednarodnem trgovinskem prometu nedovoljena trgovina. Podpredsednik vzhodnonemške vlade Walter Ulbricht je pozval prebivalstvo Zahodne Nemčije, naj izgrava predpise zahodnih okupacijskih sil o blagovnem prometu. V vzhodnonemskih znanj trgovini je nastala kar cela ilegalna mreža, ki se ukvarja s tihozaplenjem krogičnih ležajev, optičnih priprav, preciznih strojev, jeklenih cevi in drugih industrijskih izdelkov iz Zahodne in Vzhodne Nemčije. To nezakonito trgovino financira po veliki večini tihozapleno cigarete, ki grejo po nedovoljeni poti iz Belgije čez Poljsko, Češkoslovaško, Avstrijo in Svcio v Zahodno Nemčijo. Veliko vlogo pri tihozaplenju igra Berlin, ki je zaradi svoje razdelitve na 4 okupacijske sektorje posebno primeren za nedovoljeno trgovino.

Stanje pripravljenosti na Novi Zelandiji

Washington, 4. maja (AFP). Novozelandska vlada je izdala uredbu o uvedbi stanja pripravljenosti v državi. Ta ukrep ima namen, zatrej stavko pristanških delavcev, ki traja že več kot 2 meseca. Glede na nastali položaj zahteva laburistična opozicija, naj se takoj skliče seja parlamenta.

Izjava Trygve Liea

New York, 4. maja. Generalni tajnik Organizacije združenih narodov Trygve Lie se je vrnil v New York. Kakor javlja Reuter, je Trygve Lie pri tem izjavil, da je v državah Evrope in Srednjega Vzhoda, ki jih je obiskal, naletel na vročo željo, da se izogne tretji svetovni vojni.

Ko je govoril o izraelsko-sirskem sporu, je Trygve Lie izrazil prepričanje, da se svetovni mir ne more zagotoviti brez mira na Srednjem Vzhodu. Organizacija združenih narodov, je zaključil Trygve Lie se mora zelo potruditi, da bi našla rešitve za probleme, ki so se pojavili med Izraelom in arabskimi državami, vstevši vprašanje arabskih beguncev in gospodarske pomoči nerazvitim državam v tem delu sveta.

Trgovinski dolg Bolgarije in Madžarske Avstriji

Dunaj, 4. maja (Tanjug). Ker Bolgarija ni dobavila Avstriji po pogodbi dogovorjenega blaga, je nastal v bolgarsko-avstrijski trgovinski izmenjavi skoraj popoln zastoj. »Arbeiter Zeitung« piše, da dolguje Bolgarija Avstriji približno 1,5 milijona dolarjev. V poravnavo dolga ponuja Bolgarija antracit, bombaž, semena, jajca in fižol, česar pa Avstrija trenutno ne potrebuje. Razen tega dolguje tudi Madžarska Avstriji skoraj 5 milijonov dolarjev na podlagi obveznosti trgovinskega prometa.

New York, 4. maja (Un. Pr.) Izraelski predstavnik v OZN Eban je

brzojavno obvestil predsednika Varnostnega sveta, da so sirske čete v četrti jutraj, severno od Galilejskega jezera, streljale z minometi in topovi na izraelske čete in izraelske traktoriste, ki so zaposleni pri melioracijskih delih v področju Heleh, dve četi sirske pehote pa sta prodirali na izraelsko ozemlje, kjer sta se spopadli z izraelskimi četami.

Izraelska vlada zahteva od Varnostnega sveta, naj takoj razpravi o tej stvari.

V nekaj vrstah

Rim, 4. maja. V Rimu so odprli razstavo umetniških del šolskih otrok iz 40 držav. Na razstavi sodeluje tudi naša država z deli šolskih otrok in mladine, ki še nima 18 let. Razstavljeni je skupaj več kot 1500 del v olju, risbi, skulpturi, lesorezov in ženskih ročnih del.

Rim, 4. maja. Italija je ponudila silam Združenih narodov v Koreji popolno poljsko bolnišnico z ustreznim osebjem. V rimskih krogih poudarjajo, da je Italija prva država, ki je ponudila tako darilo, čeprav ni članica OZN.

Pariz, 4. maja (Reuter). Razveljavljene so vse omejitve v zvezi s prinašanjem tujih in francoskih bankovcev ter kovancev denarja v Francijo. Dolej je bilo mogoče v Francijo prinesiti največ 50.000 frankov na osebo. Omejitve pri odnašanju denarja in valut iz Francije so ostale še v veljavi.

Dunaj, 4. maja (Reuter). V Avstriji so začeli graditi omrežje velikih električnih central, ki bodo zalagale z elektriko Italijo in Zahodno Nemčijo. Zda gradijo akumulator v bližini Hubna na vzhodnem Tirolskem, ki bo dajal po 250 milijonov kw ur Avstriji in Italiji. V nekaj tednih bodo začeli graditi električno centralo na reki Inn v bližini Braunaua, ki bo proizvajala 500 milijonov kw ur na leto in bo polovico toka dobivala Nemčija. V kratkem bodo začeli graditi tudi velikansko električno centralo pri Persenbeugu ob Donavi, ki naj bi zadovoljila velik del domačih potreb, vendar pa je za to potrebna še privolitve sovjetskih okupacijskih oblasti. Prihodnje leto bodo začeli graditi še električno centralo na Donavi v bližini Jochensteina na avstrijsko-nemški meji, ki bo polovico toka dajala Nemčiji.

Rim, 4. maja. Italijanska vlada je pozvala uslužbence, naj se odločijo napovedane stavke ter je obljubila, da po preudeli vprašanje povijanja plač, ki so ga uslužbenci zahtevali, toda samo, če bi se ponovno podražilo življenje. V sporočilu, objavljenem ob tej priložnosti, je Italijanska vlada priznala, da so zahteve drž. uslužbenec upravičene.

O papirju in šolskih knjigah

Nekaj časa sem se v vseh naših dnevnikih in drugih listih mnogo pisalo o papirju in težavah, ki jih imamo pri nabavi te tako važne surovine. V »Slovenskem poročevalcu« 30. marca smo v članku »Kako bomo omilili pomanjkanje papirja« zopet brali o tem, da se niso zadoščene vse potrebe po učnih knjigah, zlasti srednješolskih, in da ima le vsak četrti srednješolec potrebne učne knjige. In dalje stoji v članku še to: »Ob takem pomanjkanju šolskih knjig je treba najstrožje obsoditi neracionalno trošenje papirja, neplankno tiskanje knjig pa tudi pogosto spreminjanje učnih načrtov.« Ugo tovrstne v članku se mi zdijo tako važne, da sem jih podčrtal. Zakaj sem to storil? Naj povem.

Imam otroka v gimnaziji, sosed pa sina v osnovni šoli. Verjetno so težave s papirjem zakrile, da so naši otroci dobili šole konec prvega oz. začel drugega polletja dve prepotrebni učni knjigi in sicer četrti čitanka za osnovne šole in zemljepisni učbenik za drugi in tretji razred nižje gimnazije. Vsake nove učne knjige smo starši bolj veselili kakor naši otroci in jo tako nestrpno pričakujemo, kakor tovariši učitelji, ker si prav mislimo: »Bolje šteta nove nista.« Se prav posebej velja to za navedeni knjigi. Če učenci v zadnjem razredu pred vstopom v srednjo šolo nimajo jezikovne vadnice, tedaj je čitanka še prav posebej koristna in nujno potrebna. Zdi se nam pa tudi, da nova četrti čitanka z bogatimi prispelki in lepimi izborom sestavkov kakor tudi priloge — slikami lepo pomaga učitelju dosega učni cilj.

Učbenik Zemljepisni pregled celjnin, ki ga je napisal Mavricij Zgonik, pa je bil poleg zgodovinskih učbenikov še neprimerno bolj zaželen kot marsikatera druga knjiga, ki jo še pogrešamo v naših srednjih šolah. Skoraj čudno se sliši, a je res, da je bila mladina že tri in pol leta brez učne knjige za zemljepis. Vemo pa je, da je zemljepisno znanje zelo važen del splošne izobrazbe in je danes tako znano vsakemu človeku prepotrebno, saj nas k temu silijo vsakdanji dogodki. Kaj čuda, da smo se zato knjige prof. M. Zgonika še posebej razveselili, saj smo se iz nje učili tudi starši. Kakor beremo v podatkih na zadnji strani, je knjiga izšla v 30.000 izvodih in tako bi imeli naši otroci zadostno število teh knjig za to in morda še za leto ali dve.

A glej nesrečo! Obe knjigi sta po enomesni uporabi izgubili veljavo, čeprav nosita na drugi strani potrditev ministrstva za prosveto LRS. Čitanka bo treba menda popravljati in na nekaterih šolah so ukazali celo iztrgati nekaj strani iz knjige, zemljepisno knjigo so pa kar prepovedali nositi v šolo in se iz nje učiti. Baje so morali po nekaterih okrajih oddati te knjige ravnateljstvu.

Ko mi je otrok to povedal, sem vzel knjigo znova v roko in jo pregledal. Najdem tiste »krive nauke«. Ustavil sem se na str. 76, ko začne avtor opisovati Sovjetsko zvezo. Je res, da se je od potrditve knjige (18. aprila 1950) do danes naše gledanje na to državo moralo nujno v mnogočem menjati. Danes presojamo marsikaj bolj kritično in brez zanesenjaštva in zaradi težkih izkušenj, ki smo jih doživeli in ki jih dnevno doživljamo, ne moremo sprejeti te ali one oznake te države kar brez pridržka. Res pa je tudi že čas, da prenehamo s tistim nekritičnim pretrilnim primerjanjem nas in sovjetov, ker je bilo tega doslej preveč in je to pustilo nekaj sledov tudi v tej knjigi. Pravim, da sem se ustavil pri teh straneh te knjige, nekateri so me pa hoteli prepričati, da so avtorjevi grehi druge, češ da je premalo naglasil vrednost drugih držav. Tega pa ne morem verjeti, ker menim, da bomo končno le znali živeti brez tega, da bi morali prav vedno dvigati nekoga do neba.

Tako torej ne najdemo ni starši, ki smo tudi zelo zainteresirani na vzgoji in znanju naših otrok, v knjigi »Zemljepisni pregled zemljina nosenih takih napak, da bi se ne upeli dati knjige otrokom v roke. Radi smo dali denar za to knjigo, sedaj naj ostanejo otroci spet brez knjig in celo brez tako važnega učbenika. Vemo pa tudi, da bomo sedaj čakali na podoben učbenik vsaj dve leti.

Ce rečem, da tega ukrepa naših šolskih oblasti starši ne moremo odobravati.

vati, nisem povedal le svojega mnenja. Ali se nam ne bo zdelo vsem, da je bilo s tem storjeno nekaj, kar je v nasprotju z vsem tem, kar je zahteval članekar v zgoraj navedenem članku, kakor smo ga v uvodu citirali? S tem smo povečali pomanjkanje šolskih knjig, neracionalno trošimo papir, smo nenačrtno tiskali in smo tudi zapravili precej denarja, da ne govorimo o drugih škodli, ki se ne da izraziti v dinarjih, a o kateri smo brali ob pregledih uspehov naših srednjih šol v prvem polletju tega šolskega leta. Pa se nam zdi, da bi bilo prav, ko bi mi starši zahtevali denar, ki smo ga plačali za knjigo, ki je bila v rokah otrok le nekaj dni, nazaj! Ali smo vse to pomislili, ko smo prepovedali to knjigo? Ali smo poiskali prej kako drugo rešitev, t. j. zamenjavo tistih listov in strani s prevelikimi napakami itd. In ali naše šolske oblasti tako brali omoj učiteljstvu, da bi samo ne znalo pravilno poučiti otrok tudi ob takih kočljivih mestih v knjigi? In če pomislimo, da bi morda učitelstvo to prezrlo, naj bi ga opozorili! Tako bi rešili učbenik, papir in tudi denar, pa še to in ono hudomušno opazko bi odbili.

Ministrstvo za prosveto prosimo, da upošteva mnenje staršev in da stori potrebne ukrepe, ki bodo skladni s položajem, kakršen je sedaj v vprašanju učbenikov, papirja in skladni s splošnim varčevanjem. To naj bi veljalo za to knjigo kakor tudi za čitanke in morda še katere druge knjige, v kateri bi našli drobnosti, drobne napake, ki bi jim takoj zamajale njih trdnost in pravovernost.

Prizadeži starši.

Opomba uredništva: O zadevi obeh učnih knjig nam je prejšnje ministrstvo za prosveto dalo naslednje pojasnilo:

Obe omenjeni knjigi sta bili pisani leta 1949 in od Ministrstva za prosveto odobreni pozimi 1950. Mnogi trditve, ki jih vsebujejo obe učni knjigi o SZ in o njenem političnem, gospodarskem in kulturnem življenju, takrat še niso bile tako jasno osvetljene in se niso pokazale v taki jažni luči, kakor to po znanju danes, živimo v razgibanem času. Treba je to razumeti, konkretno gledati dejstvom v oči, jih analizirati — kaj je resnica in kaj laž — in se pogumno odločiti za resnico. Upamo, da se »Prizadeži starši« s tem strinja. Mi se pa strinjamo s mišljenjem avtorjev, da nam ni treba nikogar dvigati do neba, temveč povedati dejstva taka, kakor so. Zato je vsaka druga božaven avtorjev odveč. — Četrti čitanka ostane v uporabi s popravki, ki jih lahko izvrše učitelji ali starši. Zgonikov »Zemljepis« bo Državna založba dijakom zamenjala v predelani izdaji iz svojih zalog.

Zaključek tečaja

V Ljubljani je bil končan štirimesečni tečaj za muzejske preparatorje, ki ga je priredil zvezni inštitut za varstvo kulturnih spomenikov v sodelovanju z ministrstvom za znanost in kulturo LR Slovenije. Udeleženci so bili iz vseh republik razen iz Srbije, kjer so imeli tak tečaj že lani.

Nove knjige in revije

Prejeli smo: Janez Vipotnik: Iz zanke. Partizanske podobe. Ilustriral France Mihelič. Izdala Cankarjeva založba. Strani 148. Ljubljana 1951. Ernest Hemingway: Komu zvoni. Prevredel Janez Gradišnik. Izdala Cankarjeva založba. Strani 527. Ljubljana 1950. Dr. Vlado Schmidt: Pedagogika. Trejti in četrti del. Bonata. Založila Državna založba Slovenije. Strani 413. Ljubljana 1951.

Slovensko berilo. VI. Druga predelana izdaja. Založila Državna založba Slovenije. Strani 313. Ljubljana 1951. Slovenska jezikovna vadnica za 4. razred osnovne šole. Druga, predelana izdaja. Sestavil Franc Zink. Alfons Kopriva in Albert Zerkav. Založila Državna založba Slovenije. Strani 213. Ljubljana 1951.

Rudolf Južnič: Latinska vadnica za gimnazije. Založila Državna založba Slovenije. Strani 271. Ljubljana 1950. Bilten stranih, naučnih in stručnih knjig, prirovnih in bibliotekarne FNRJ. Bibliografski inštitut FNRJ. Strani 130. Beograd 1951.

Novi svrt. Revija. Izdaja za Društvo slovenskih knjižničarjev Državna založba Slovenije. Letnik VI. Štev. 4. Ljubljana 1951.

Matinska revija. Glasilo mladih kulturnih delavcev Slovenije. Letnik VI. Štev. 8. Ljubljana 1951.

25 let igralskega dela Nade Gabrijelčičeve

Drevi bosta v ljubljanski Drami go. tovala dva igralca tržaškega Slovenskega narodnega gledališča v Cankarjevi komediji »Za narodov blagor« — Nade Gabrijelčičeva in Joško Lukeš.

Nado Gabrijelčičeva pozna ljubljansko gledališko občinstvo kot igralko iz časa, ko je bila med obema vojnama več let članica ljubljanske Drame. Letos je v Trstu 21. aprila ob premieri Cankarjeve komedije »Za narodov blagor«, ki jo je za tržaško slovensko gledališče režiral kot gost ravnatelj ljubljanske Drame Slavko Jan in katere uprizoritve je tržaški gledališki kritik dr. VI. Bartol pozdravil kot triumi slovenske gledališke besede v Trstu, praznovala 25-letnico svojega dela.

Se kot študentka se je v Ljubljani vpisala v dramatično šolo in vztrajala kljub vabilom takratne voditeljice slovenskega baleta Poljakove, naj gre k baletu. Gabrijelčičeva je vse bolj prilivalevala dramsko igranje in ko je v sezoni 1922-23 privratal nastopila na deskah ljubljanske Drame, je njeno igranje naša gledališka kritika ugodno ocenila. Njene prve vloge so bile Nina v Cankarjevem »Kralju na Betanovcu«, Varja Ivolginova v Putjajevi dramo, obtačaji Dostojevskega romana »Idiot«, gospodinja Hortenza v Maeterlinckovi satirni legendi »Čudež sv. Antona«, črna dama v Shawovi medigri »Črna dama« in »Črna dama«.

Za začetnico vsekar zelo zanimiv repertoar, ki ga je obvladovala z neko značilno lahkoto. Danes sodi o svojih prvih nastopih v razgovoru, ki ga je objavil »Primorski dnevnik« takole: »Sama ne vem, kako sem delala. Igrala sem intenzivno kot ptič, ki poje, ne da bi poznal not. Vse mi je uspelo in kritika je moje prve nastope ugodno sprejela.« To je bilo v času, ko se je ljubljansko dramsko osebje šele začelo oblikovati kot igralška celota in si s prvimi povojnimi režiserji v prenojenem gledališču in ob pomoči ruskega režiserja Putjaja šele iskalo svoj igralški izraz. Če se danes spominamo na tiste čase kot generacija, ki je dorasela hkrati z Gabrijelčičevo, nam je še danes živ in lep spomin na njene prve nastope, ki smo jih slavili kot uspeh mlade, nadarjene igralkice v časih, mladim in šele dozorevajočim talentom prav nič kaj posebno naklonjenim. Tem bolj smo zato privoščili vso srečo in možnost uspeha mladi Gabrijelčičevi.

Toda za prvimi uspehi na odskih deskah so prišla leta preživetja in časi življenjske krize, ki jih je preživljala Gabrijelčičeva kot žena in kot igralka. Iz Ljubljane je odšla v Maribor, kjer je kljub oviram vztrajala v svojem neusahljivem stremljenju po igralškem oblikovanju. Odondot jo je pot peljala v Ptuj in na mnoge pode-

želske odre, ki jim je pomagala kot režiserka s praktičnimi teaterskimi nasveti in navodili. Kljubovala je življenjski usodi z vso drznostjo mladega človeka, dokler se ni mogla vrniti nazaj na ljubljanski oder.

Pa tudi naslednja leta niso bila življenjskega odnosa, temveč leta borbe za življenjski obstoj, v kateri je nenehno plapolala nado na boljše dni. O teh svojih letih preživetja sodi Gabrijelčičeva danes: »Svoje teaterske stopnje sem vklesala v skalo — tako težka je bila moja borba za teater...«

Tako so se ji v letih pred drugo svetovno vojno izvršile številne teaterske podobe, ki jim je med smehom in jokom skušala dati živ teaterski izraz. Ko se je pred kakimi 25 leti mlada slovenska izvirna dramatika z Angelom Cerkevnikom na čelu morala zalavati boriti za svoje priznanje, je Gabrijelčičeva ob strani Bratne stremljivo oblikovala odrsko podobo dramatičnih oseb v Cerkevnikovih dramah, problematičnih po svoji pozni naturalistični analizi povojnega slovenskega človeka in sploh Evropeca. Vrsta drugih odrskih podob v igri Gabrijelčičeve pa je bila kakor napoved novega življenja in nadaljnega igralskega oblikovanja.

Po vojni je Gabrijelčičeva — po rodu s Krasa — nemudoma pristopila k snu, jočemu se tržaškemu slovenskemu gledališču, ki mu po kratkem premoru, ko je vodila dramske tečaje v Gorici, še danes pripada. Bolj ko kdaj se ji je tu ponudila priložnost, da razvije svoj igralski talent v vrsti vlog, ka-

kor Regina Giddens v »Kobilcah«, Elmira v »Tartuffu«, gospa Bathwick v »Srebrni tobacnici« in še v mnogih drugih. Ko je pred letom dni gostovalo slovensko gledališče v Ljubljani in Mariboru, hkrati s proslavo 40-letnice igralskega delovanja Angele Rakarjeve, je igrala Ano Pavlovno Vlišnjeko, zdaj pa jo bomo videli v vlogi Helene Grudnove, s katero je v Trstu žela velik uspeh.

Kdor je pred leti bral njene lirčne črtice, ki so ji v življenjski borbi nekam nežno potekale iz njenege peresa — še za 30-letnico Cankarjeve smrti nam je lepo opisala svoje otroške spomine na našega velikega pisatelja v spominski črtici »Neverjetna pravljica« — kdor jo je že videl pred vojno na odru ali pa poslušal njena kramljanja v ljubljanskem radiu, jo bo zopet rad videl na odru in prisluhnil njeni odrski besedi, ko bo z oblikovane ena naših za naše igralkice hvaležnih, zato pa nič manj preuzgajočih in dobrih igralki se živo ponujajočih vlog Helene Grudnove, predstavila umetniško raven slovenskega gledališča v Trstu.

Hkrati z njo bo v Cankarjevi komediji nastopil mladi tržaški igralec v vlogi pl. Gornika. To je Joško Lukeš, ki je v zadnjih treh letih na tržaškem slovenskem odru ustvaril vrsto mnogo obetajočih igralskih podob. V izvirnih slovenskih igranjih je nastopil kot Martine. Spak v Delakovi dramatičiji Jurčičevega »Desetega brata«, kot Komar v Cankarjevih »Hlapcih«, kot Lili-

nik Rob v Pucove »Ognju in pepelu«, kot Niko Komar v Kretfovem »Veleizdajalcu itd. Ves čas njegovih nastopov je tržaška gledališka kritika z zadovoljstvom beležila njegov napredek od vloge do vloge in še posebej pohvalno ocenila njegovega Gornika, Ljubljana bo zato imela priložnost videti enega izmed mnogih obetajočih mladih igralskih talentov.

Gostovanje obeh igralcev tržaškega slovenskega gledališča je zato še bolj pomembno in bo vnovič še tesneje povezovalo predstavnika slovenskih tržaških igralcev s slovenskim osrednjim gledališčem in ljubljanskim gledališkim občinstvom.

Hijacint Petris

V sanatoriju na Zelengaju je 30. apr. po dolgi in težki bolezni umrl Hijacint Petris, ki ga moramo šteti med najplodnejše prevajalce iz slovenske književnosti, kar so jih Hrvati sploh kdaj imeli. Umrl je še mlad, komaj 45 let star. V naslednjem se bom na kratko ozrl na njegove prevode slovenskih književnih del, ki so po vrsti nastali zadnja leta.

Prva dva naša pisatelja, ki se ju je Petris lotil, čeprav se je odločil prevesti le nekaj njunih kratkih tekstov, sta bila Miško Kranjec in Prežihov Voranc. Tako je Nakladni zavod Hrvatske pod naslovom »Krv za slobodu« (1946) poleg dveh Krležinih prevodov

dov izdal tudi en Petrisov prevod Kranjčevih »Tihožitij in pejsažev«, priložne leto pa dva odlomka iz Vorancove »Borbe na tujih tleh« (Bolgarka, v petem nadstropju). Potem je po vrsti prevajal Seliskarjeve »Mule« (Nopok, 1949), šest reportaž iz XIII. divizije istega pisatelja z naslovom »Osvetniki« (tri iz knjige »Zmagali bomo«, tri od drugod), dve novejši Cirila Kosmača (Gosenica, Kruh) iz knjige »Sreča in kruh«, ki je prav te dni izšla v celoti pri »Zorici« (ostale novele je prevedel Ladislav Zimbrek), pa Levstikov »Martina Krpana«, ki je izšel skoraj hkrati v dveh zagrebških izdajah (1949, Nopok in Nakladni zavod Hrvatske). Potem so prišle na vrsto Prežihove »Solzice

Ali bomo letos omilili stanovanjsko krizo v Ljubljani?

Preče stanovanjsko vprašanje smo začeli reševati v Ljubljani takoj leta 1945 in to z gradnjo blokov v Savski koloniji. Sledila je gradnja enodružinskih hiš, ki jo je od leta 1946 dalje omogočala država privatnikom z odobravanjem 3% posojila. Ta akcija je zavzela dokaj velik obseg posebno lani. Maja 1947 je mestni ljudski odbor začel z gradnjo velikih stanovanjskih blokov v Siški, leto dni pozneje pa z bloki na Ambroževem trgu. Od takratnih zveznih podjetij je v večjem obsegu gradil samo Litostroj.

Ce seštetimo vse napore za izboljšanje stanovanjskega standarda Ljubljancev, tedaj ugotovimo naslednje: Od leta 1945 do vključno 1950 je bilo zgrajenih 584 stanovanjskih stavb, v katerih je 2163 stanovanj in 210 samskih sob. To znaša dobrih 146.000 kvadratnih metrov stanovanjske površine ali 86% v petletki planirane stanovanjske površine. Imamo pa precejšnje število nedograjenih stavb, ki smo jih začeli graditi šele leta 1949 oziroma lani (posebno eno- in dvodružinske hišice). Od tega bomo letos po vsej verjetnosti dokončali kakšnih 465. V njih bo okrog 1000 stanovanj in 150.000 kvadratnih metrov površine. To se pravi, da bomo letos z dograditvijo teh stavb pridobili več stanovanjske površine, kakor vsa leta od osvojitve do 1950.

Ob tej priliki je prav, če se dotaknemo deleža, ki ga ima pri reševanju stanovanjskega vprašanja gradnja

malih, pretežno eno in dvodružinskih hiš ob podpori mestnega ljudskega odbora. Do konca lanskega leta je bilo zgrajenih 253 takih hišic s 359 stanovanji in 37 samskimi sobami, kar da 23.700 kvadratnih metrov površine ali dobro četrtino vseh po vojni na novo zgrajenih stanovanj. Te majhne gradnje bodo prišle še prav posebno do izraza letos. Svoje hiše gradi namreč še od lani 383 ljudi. Od tega jih bo do konca junija dograjenih 239, ostalih 144 pa do konca leta. V njih bo 423 stanovanj in vrednoti okrog 100 milijonov dinarjev. Na novo bo začelo letos graditi hišice 300 do 400 Ljubljancev, ki bodo s tem ustvarili vrednost okrog 106 milijonov. Upravičeno smemo pričakovati, da bo vsaj petina teh novih hišic še pred koncem leta sprejela nove stanovalce. Smotna organizacija teh malih graditeljev na zadružni osnovi bo ob še tesnejšem sodelovanju z mestnim ljudskim odborom omogočila hitrejšo napredovanje del, mestni ljudski odbor pa bo s primernimi ukrepi poskušal ugnati brezstransko spekulacijo strokovnih delavcev, ki so doslej s pretriranimi zahtevami izmagovali male ljudi.

Lani začeta reorganizacija državne uprave je prinesla nove možnosti za izboljšanje stanovanjskih razmer. Na račun zmanjšanja števila uradnikov in s tem izpraznjenih uradnih prostorov je bilo pridobljenih 48 stanovanj

ter 31 sob. Izvršitev že izdanih odločb bo izpraznila nadaljnjih 13 stanovanj, za drugih 19, ki pridejo tudi v poštev, pa odločbe še niso izdane. Ta akcija bi bila nedvomno uspešnejša, če ne bi nekateri uradi, ustanove in podjetja pokazala zanj kljub očitni nujnosti premalo razumevanja. Na račun nedavne reorganizacije državne uprave bomo pridobili do 100 stanovanj. Ta stvar se sicer še ni začela, vendar računamo, da bomo do konca leta pri tem več doslednosti in vztrajnosti. Zaradi nepopolnosti ali neuvrednotitve tega ali onega prizadetega urada se pač ne sme zgoditi, da bi ostal brez stanovanja delovni človek — prebivalec našega glavnega mesta.

Ta pregled je bil potreben, če hočemo pravilno razumeti nerazveseljeno dejstvo, da bo postalo stanovanjsko vprašanje kljub vsem naporom ljudske oblasti in graditeljev malih hišic še bolj pereče. Danes je na mestnem ljudskem odboru okrog 7400 prošelj za stanovanja, skladišča, lokale in poslovne prostore. Če ta številka tudi ni čisto verjetna in v zameno, da je od tega vsaj 4000 primerov res nujnih, je to še vedno izredno mnogo. Pričakovati p, da bo do štiri sto prošelj za stanovanje med letom naraslo še vsaj za 2400 (na teden imamo 50 porok in 130 rojstev; da preseljevanja sploh ne upoštevamo). Po vseh podatkih (o prirastku, priseljevanju in podobno), s katerimi razpolagamo, je ugotovljeno, da bi morali zgraditi v Ljubljani letno vsaj 600 novih stanovanj. Kakor smo videli, pa smo jih zgradili v pet in pol letih (1945—1950) po 400 na leto. S tem je nastal dolet primanjkljaj 1100 stanovanj. Prištejmo k temu normalne potrebe leta 1951, namreč 600 stanovanj, pa nam bo jasno, da niti vse letošnje, posebno številne stanovanjske gradnje še ne bodo mogle zadostiti potreb. V novo leto 1952 bomo stopili z novimi primanjkljajem.

Iz tega vidimo, da moremo rešiti stanovanjsko vprašanje Ljubljane samo z nadpovprečno obsežnimi novogradnjami. Spritko velikih nalog kapitalne graditve (to je gradnje tovarn, nabave tovarniške opreme itd.) to kratek čas še ne bo mogoče. Zato pač ne kaže drugega, kakor da razumemo omejitve in potrpiamo še nekoliko, da dokončamo veliko delo petletke. Te ugotovitve zahtevajo tudi skrajno vestnost pri delu od vseh, ki se poklicno ali kot volani organi terenskih in rajonskih stanovanjskih svetov bavijo s stanovanjskimi vprašanji. Samo z dobro voljo in uvidenostjo bo obnem z možnimi novogradnjami mogoče omiliti stanovanjsko stisko v Ljubljani, in tudi drugje, do tiste stopnje, ki je iz objektivnih vzrokov kratek čas še neizbežna.

OBISČITE RAZSTAVO narodnoosvobodilne borbe!

Razstava je v prostorih Gradbenega inštituta v Dimčevi ulici za Bežigradom ter bo odprta vsaj vsak dan od 8 do 18. Na razstavišče vozi avtobus izpred kolodvorov in izpred pošte vsake pol ure.

Fronte in druge množične organizacije ter razna društva naj organizirajo skupinske obiske. Če najavijo svoj obisk informacijski pisarni razstave dan pred prihodom, dobe na razpolago vodnika, ki jim bo topični vsebino razstave. Na isti način si tudi lahko naroče toplo hrano v okrepčevalnici na razstavnem prostoru.

Poleg razstave si lahko obiskovalci ogledajo tudi filme, ki jih predvajajo na razstavnem prostoru. Dopoldne so na sporedu domači dokumentarni, popoldne pa umetniški filmi.

Vstopnina je 20 din, za skupine od 5 oseb dalje 10 din za vsakej ter otroke 5 din.

Člani sindikalnih, mladinskih, pionirskih, fizikturnih organizacij ter člani KDZ lahko uporabijo popust na železnici, ki velja za skupinske vožnje. Vse potrebne informacije dobe na železniskih postajah.

Lep uspeh Ljudske univerze v Novem mestu

Ljudska univerza v Novem mestu je uspešno zaključila vrsto predavanj, ki jih je pripravila v letošnji sezoni. Od 18. oktobra 1950 do 23. aprila 1951 je bilo 23 predavanj, od tega 5 političnih, 4 splošno gospodarskih, 3 zgodovinskih, 2 zdravstvenih, 2 prirodoslovni, 1 literarno in 3 predavanja s področja športa in etnografije. Vseh predavanj se je udeležilo skupno 584 ljudi, kar pomeni po 254 ljudi na vsakem predavanju. Največja zbiranka je bila pri zdravstvenih in političnih predavanjih. Sicer dokaj lepa udeležba pri predavanjih bi bila lahko še večja, če bi sindikalne podružnice med članstvom bolj organizirale skupen obisk predavanj, češar v letošnji sezoni ni bilo.

Ljudska univerza v Novem mestu je v celoti izpolnila delovni načrt in upravičeno prejela pohvalo izvršnega odbora OF Slovenije.

Pozor na tatove v parkih!

Pomlad je okrasila naše mesto in že so na delu neprividni, ki lomijo veje raznih cvetočih grmov s prav vandalsovo goščotnostjo. Zlasti mladina nižjih razredov in gimnazij, ki kaže nenehno sploštevajočo delo javnih nasadov. Kaže, da se pri nas še mnogo ljudi ne zaveda, da cvetje z lepimi cvetovi in srčni kulturi. Vsak, komur je pri srcu lepota naših mest, zlasti pa starši in šolska vodstva, naj opozorijo mlado, najvrednejšo in najdaljšo delo naše narodne imovine, ki je ne sme nihče uničevati. V parkih in sprehajalnicah je treba budno paziti na to, da se ne bodo ponovili priporoki iz četrtke zvečer ob pol sedmih, ko je skupina deklet, vodena od enega bilijar glazir, lomila veje s cvetjem španskega bezga kar z ograje Narodnega muzeja.

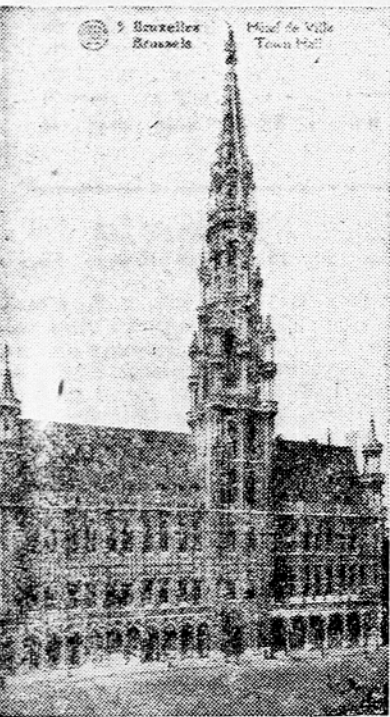
Zanimiv uspeh križanja prašičev v Beltincih

Ze lani smo poročali o poskusnem križanju prekmurske bele svinje z volvodinsko črno, ki so ga izvršili živilski inženjerji iz Beltincih. Pečenci, ki so bile vzrejene ob enakih hranah kakor križanci, je bila 743 kg od tega 331 kg mesa in 223 kg maslobo. Teža petih križancev pa je bila 751 kg, od tega 297 kg mesa in 292 kg maslobo. To se pravi, da je pet križancev dalo o 40% večji prihodek od enake reje 39 kg maslobo več kakor bela svinja. Če pomislimo, da spajajo državna posestva v Prekmurju več tisoč svinj na leto, bi se dalo na ta način dobiti lepe količine masla. Strokovnjaki pa posestva v Beltincih so tudi ugotovili, da so pri križanju določeni enaki reji 39 kg maslobo več kakor bela svinja. Če pomislimo, da spajajo državna posestva v Prekmurju več tisoč svinj na leto, bi se dalo na ta način dobiti lepe količine masla. Strokovnjaki pa posestva v Beltincih so tudi ugotovili, da so pri križanju določeni enaki reji 39 kg maslobo več kakor bela svinja. Če pomislimo, da spajajo državna posestva v Prekmurju več tisoč svinj na leto, bi se dalo na ta način dobiti lepe količine masla. Strokovnjaki pa posestva v Beltincih so tudi ugotovili, da so pri križanju določeni enaki reji 39 kg maslobo več kakor bela svinja. Če pomislimo, da spajajo državna posestva v Prekmurju več tisoč svinj na leto, bi se dalo na ta način dobiti lepe količine masla. Strokovnjaki pa posestva v Beltincih so tudi ugotovili, da so pri križanju določeni enaki reji 39 kg maslobo več kakor bela svinja. Če pomislimo, da spajajo državna posestva v Prekmurju več tisoč svinj na leto, bi se dalo na ta način dobiti lepe količine masla. Strokovnjaki pa posestva v Beltincih so tudi ugotovili, da so pri križanju določeni enaki reji 39 kg maslobo več kakor bela svinja. Če pomislimo, da spajajo državna posestva v Prekmurju več tisoč svinj na leto, bi se dalo na ta način dobiti lepe količine masla. Strokovnjaki pa posestva v Beltincih so tudi ugotovili, da so pri križanju določeni enaki reji 39 kg maslobo več kakor bela svinja. Če pomislimo, da spajajo državna posestva v Prekmurju več tisoč svinj na leto, bi se dalo na ta način dobiti lepe količine masla. Strokovnjaki pa posestva v Beltincih so tudi ugotovili, da so pri križanju določeni enaki reji 39 kg maslobo več kakor bela svinja. Če pomislimo, da spajajo državna posestva v Prekmurju več tisoč svinj na leto, bi se dalo na ta način dobiti lepe količine masla. Strokovnjaki pa posestva v Beltincih so tudi ugotovili, da so pri križanju določeni enaki reji 39 kg maslobo več kakor bela svinja. Če pomislimo, da spajajo državna posestva v Prekmurju več tisoč svinj na leto, bi se dalo na ta način dobiti lepe količine masla. Strokovnjaki pa posestva v Beltincih so tudi ugotovili, da so pri križanju določeni enaki reji 39 kg maslobo več kakor bela svinja. Če pomislimo, da spajajo državna posestva v Prekmurju več tisoč svinj na leto, bi se dalo na ta način dobiti lepe količine masla. Strokovnjaki pa posestva v Beltincih so tudi ugotovili, da so pri križanju določeni enaki reji 39 kg maslobo več kakor bela svinja. Če pomislimo, da spajajo državna posestva v Prekmurju več tisoč svinj na leto, bi se dalo na ta način dobiti lepe količine masla. Strokovnjaki pa posestva v Beltincih so tudi ugotovili, da so pri križanju določeni enaki reji 39 kg maslobo več kakor bela svinja. Če pomislimo, da spajajo državna posestva v Prekmurju več tisoč svinj na leto, bi se dalo na ta način dobiti lepe količine masla. Strokovnjaki pa posestva v Beltincih so tudi ugotovili, da so pri križanju določeni enaki reji 39 kg maslobo več kakor bela svinja. Če pomislimo, da spajajo državna posestva v Prekmurju več tisoč svinj na leto, bi se dalo na ta način dobiti lepe količine masla. Strokovnjaki pa posestva v Beltincih so tudi ugotovili, da so pri križanju določeni enaki reji 39 kg maslobo več kakor bela svinja. Če pomislimo, da spajajo državna posestva v Prekmurju več tisoč svinj na leto, bi se dalo na ta način dobiti lepe količine masla. Strokovnjaki pa posestva v Beltincih so tudi ugotovili, da so pri križanju določeni enaki reji 39 kg maslobo več kakor bela svinja. Če pomislimo, da spajajo državna posestva v Prekmurju več tisoč svinj na leto, bi se dalo na ta način dobiti lepe količine masla. Strokovnjaki pa posestva v Beltincih so tudi ugotovili, da so pri križanju določeni enaki reji 39 kg maslobo več kakor bela svinja. Če pomislimo, da spajajo državna posestva v Prekmurju več tisoč svinj na leto, bi se dalo na ta način dobiti lepe količine masla. Strokovnjaki pa posestva v Beltincih so tudi ugotovili, da so pri križanju določeni enaki reji 39 kg maslobo več kakor bela svinja. Če pomislimo, da spajajo državna posestva v Prekmurju več tisoč svinj na leto, bi se dalo na ta način dobiti lepe količine masla. Strokovnjaki pa posestva v Beltincih so tudi ugotovili, da so pri križanju določeni enaki reji 39 kg maslobo več kakor bela svinja. Če pomislimo, da spajajo državna posestva v Prekmurju več tisoč svinj na leto, bi se dalo na ta način dobiti lepe količine masla. Strokovnjaki pa posestva v Beltincih so tudi ugotovili, da so pri križanju določeni enaki reji 39 kg maslobo več kakor bela svinja. Če pomislimo, da spajajo državna posestva v Prekmurju več tisoč svinj na leto, bi se dalo na ta način dobiti lepe količine masla. Strokovnjaki pa posestva v Beltincih so tudi ugotovili, da so pri križanju določeni enaki reji 39 kg maslobo več kakor bela svinja. Če pomislimo, da spajajo državna posestva v Prekmurju več tisoč svinj na leto, bi se dalo na ta način dobiti lepe količine masla. Strokovnjaki pa posestva v Beltincih so tudi ugotovili, da so pri križanju določeni enaki reji 39 kg maslobo več kakor bela svinja. Če pomislimo, da spajajo državna posestva v Prekmurju več tisoč svinj na leto, bi se dalo na ta način dobiti lepe količine masla. Strokovnjaki pa posestva v Beltincih so tudi ugotovili, da so pri križanju določeni enaki reji 39 kg maslobo več kakor bela svinja. Če pomislimo, da spajajo državna posestva v Prekmurju več tisoč svinj na leto, bi se dalo na ta način dobiti lepe količine masla. Strokovnjaki pa posestva v Beltincih so tudi ugotovili, da so pri križanju določeni enaki reji 39 kg maslobo več kakor bela svinja. Če pomislimo, da spajajo državna posestva v Prekmurju več tisoč svinj na leto, bi se dalo na ta način dobiti lepe količine masla. Strokovnjaki pa posestva v Beltincih so tudi ugotovili, da so pri križanju določeni enaki reji 39 kg maslobo več kakor bela svinja. Če pomislimo, da spajajo državna posestva v Prekmurju več tisoč svinj na leto, bi se dalo na ta način dobiti lepe količine masla. Strokovnjaki pa posestva v Beltincih so tudi ugotovili, da so pri križanju določeni enaki reji 39 kg maslobo več kakor bela svinja. Če pomislimo, da spajajo državna posestva v Prekmurju več tisoč svinj na leto, bi se dalo na ta način dobiti lepe količine masla. Strokovnjaki pa posestva v Beltincih so tudi ugotovili, da so pri križanju določeni enaki reji 39 kg maslobo več kakor bela svinja. Če pomislimo, da spajajo državna posestva v Prekmurju več tisoč svinj na leto, bi se dalo na ta način dobiti lepe količine masla. Strokovnjaki pa posestva v Beltincih so tudi ugotovili, da so pri križanju določeni enaki reji 39 kg maslobo več kakor bela svinja. Če pomislimo, da spajajo državna posestva v Prekmurju več tisoč svinj na leto, bi se dalo na ta način dobiti lepe količine masla. Strokovnjaki pa posestva v Beltincih so tudi ugotovili, da so pri križanju določeni enaki reji 39 kg maslobo več kakor bela svinja. Če pomislimo, da spajajo državna posestva v Prekmurju več tisoč svinj na leto, bi se dalo na ta način dobiti lepe količine masla. Strokovnjaki pa posestva v Beltincih so tudi ugotovili, da so pri križanju določeni enaki reji 39 kg maslobo več kakor bela svinja. Če pomislimo, da spajajo državna posestva v Prekmurju več tisoč svinj na leto, bi se dalo na ta način dobiti lepe količine masla. Strokovnjaki pa posestva v Beltincih so tudi ugotovili, da so pri križanju določeni enaki reji 39 kg maslobo več kakor bela svinja. Če pomislimo, da spajajo državna posestva v Prekmurju več tisoč svinj na leto, bi se dalo na ta način dobiti lepe količine masla. Strokovnjaki pa posestva v Beltincih so tudi ugotovili, da so pri križanju določeni enaki reji 39 kg maslobo več kakor bela svinja. Če pomislimo, da spajajo državna posestva v Prekmurju več tisoč svinj na leto, bi se dalo na ta način dobiti lepe količine masla. Strokovnjaki pa posestva v Beltincih so tudi ugotovili, da so pri križanju določeni enaki reji 39 kg maslobo več kakor bela svinja. Če pomislimo, da spajajo državna posestva v Prekmurju več tisoč svinj na leto, bi se dalo na ta način dobiti lepe količine masla. Strokovnjaki pa posestva v Beltincih so tudi ugotovili, da so pri križanju določeni enaki reji 39 kg maslobo več kakor bela svinja. Če pomislimo, da spajajo državna posestva v Prekmurju več tisoč svinj na leto, bi se dalo na ta način dobiti lepe količine masla. Strokovnjaki pa posestva v Beltincih so tudi ugotovili, da so pri križanju določeni enaki reji 39 kg maslobo več kakor bela svinja. Če pomislimo, da spajajo državna posestva v Prekmurju več tisoč svinj na leto, bi se dalo na ta način dobiti lepe količine masla. Strokovnjaki pa posestva v Beltincih so tudi ugotovili, da so pri križanju določeni enaki reji 39 kg maslobo več kakor bela svinja. Če pomislimo, da spajajo državna posestva v Prekmurju več tisoč svinj na leto, bi se dalo na ta način dobiti lepe količine masla. Strokovnjaki pa posestva v Beltincih so tudi ugotovili, da so pri križanju določeni enaki reji 39 kg maslobo več kakor bela svinja. Če pomislimo, da spajajo državna posestva v Prekmurju več tisoč svinj na leto, bi se dalo na ta način dobiti lepe količine masla. Strokovnjaki pa posestva v Beltincih so tudi ugotovili, da so pri križanju določeni enaki reji 39 kg maslobo več kakor bela svinja. Če pomislimo, da spajajo državna posestva v Prekmurju več tisoč svinj na leto, bi se dalo na ta način dobiti lepe količine masla. Strokovnjaki pa posestva v Beltincih so tudi ugotovili, da so pri križanju določeni enaki reji 39 kg maslobo več kakor bela svinja. Če pomislimo, da spajajo državna posestva v Prekmurju več tisoč svinj na leto, bi se dalo na ta način dobiti lepe količine masla. Strokovnjaki pa posestva v Beltincih so tudi ugotovili, da so pri križanju določeni enaki reji 39 kg maslobo več kakor bela svinja. Če pomislimo, da spajajo državna posestva v Prekmurju več tisoč svinj na leto, bi se dalo na ta način dobiti lepe količine masla. Strokovnjaki pa posestva v Beltincih so tudi ugotovili, da so pri križanju določeni enaki reji 39 kg maslobo več kakor bela svinja. Če pomislimo, da spajajo državna posestva v Prekmurju več tisoč svinj na leto, bi se dalo na ta način dobiti lepe količine masla. Strokovnjaki pa posestva v Beltincih so tudi ugotovili, da so pri križanju določeni enaki reji 39 kg maslobo več kakor bela svinja. Če pomislimo, da spajajo državna posestva v Prekmurju več tisoč svinj na leto, bi se dalo na ta način dobiti lepe količine masla. Strokovnjaki pa posestva v Beltincih so tudi ugotovili, da so pri križanju določeni enaki reji 39 kg maslobo več kakor bela svinja. Če pomislimo, da spajajo državna posestva v Prekmurju več tisoč svinj na leto, bi se dalo na ta način dobiti lepe količine masla. Strokovnjaki pa posestva v Beltincih so tudi ugotovili, da so pri križanju določeni enaki reji 39 kg maslobo več kakor bela svinja. Če pomislimo, da spajajo državna posestva v Prekmurju več tisoč svinj na leto, bi se dalo na ta način dobiti lepe količine masla. Strokovnjaki pa posestva v Beltincih so tudi ugotovili, da so pri križanju določeni enaki reji 39 kg maslobo več kakor bela svinja. Če pomislimo, da spajajo državna posestva v Prekmurju več tisoč svinj na leto, bi se dalo na ta način dobiti lepe količine masla. Strokovnjaki pa posestva v Beltincih so tudi ugotovili, da so pri križanju določeni enaki reji 39 kg maslobo več kakor bela svinja. Če pomislimo, da spajajo državna posestva v Prekmurju več tisoč svinj na leto, bi se dalo na ta način dobiti lepe količine masla. Strokovnjaki pa posestva v Beltincih so tudi ugotovili, da so pri križanju določeni enaki reji 39 kg maslobo več kakor bela svinja. Če pomislimo, da spajajo državna posestva v Prekmurju več tisoč svinj na leto, bi se dalo na ta način dobiti lepe količine masla. Strokovnjaki pa posestva v Beltincih so tudi ugotovili, da so pri križanju določeni enaki reji 39 kg maslobo več kakor bela svinja. Če pomislimo, da spajajo državna posestva v Prekmurju več tisoč svinj na leto, bi se dalo na ta način dobiti lepe količine masla. Strokovnjaki pa posestva v Beltincih so tudi ugotovili, da so pri križanju določeni enaki reji 39 kg maslobo več kakor bela svinja. Če pomislimo, da spajajo državna posestva v Prekmurju več tisoč svinj na leto, bi se dalo na ta način dobiti lepe količine masla. Strokovnjaki pa posestva v Beltincih so tudi ugotovili, da so pri križanju določeni enaki reji 39 kg maslobo več kakor bela svinja. Če pomislimo, da spajajo državna posestva v Prekmurju več tisoč svinj na leto, bi se dalo na ta način dobiti lepe količine masla. Strokovnjaki pa posestva v Beltincih so tudi ugotovili, da so pri križanju določeni enaki reji 39 kg maslobo več kakor bela svinja. Če pomislimo, da spajajo državna posestva v Prekmurju več tisoč svinj na leto, bi se dalo na ta način dobiti lepe količine masla. Strokovnjaki pa posestva v Beltincih so tudi ugotovili, da so pri križanju določeni enaki reji 39 kg maslobo več kakor bela svinja. Če pomislimo, da spajajo državna posestva v Prekmurju več tisoč svinj na leto, bi se dalo na ta način dobiti lepe količine masla. Strokovnjaki pa posestva v Beltincih so tudi ugotovili, da so pri križanju določeni enaki reji 39 kg maslobo več kakor bela svinja. Če pomislimo, da spajajo državna posestva v Prekmurju več tisoč svinj na leto, bi se dalo na ta način dobiti lepe količine masla. Strokovnjaki pa posestva v Beltincih so tudi ugotovili, da so pri križanju določeni enaki reji 39 kg maslobo več kakor bela svinja. Če pomislimo, da spajajo državna posestva v Prekmurju več tisoč svinj na leto, bi se dalo na ta način dobiti lepe količine masla. Strokovnjaki pa posestva v Beltincih so tudi ugotovili, da so pri križanju določeni enaki reji 39 kg maslobo več kakor bela svinja. Če pomislimo, da spajajo državna posestva v Prekmurju več tisoč svinj na leto, bi se dalo na ta način dobiti lepe količine masla. Strokovnjaki pa posestva v Beltincih so tudi ugotovili, da so pri križanju določeni enaki reji 39 kg maslobo več kakor bela svinja. Če pomislimo, da spajajo državna posestva v Prekmurju več tisoč svinj na leto, bi se dalo na ta način dobiti lepe količine masla. Strokovnjaki pa posestva v Beltincih so tudi ugotovili, da so pri križanju določeni enaki reji 39 kg maslobo več kakor bela svinja. Če pomislimo, da spajajo državna posestva v Prekmurju več tisoč svinj na leto, bi se dalo na ta način dobiti lepe količine masla. Strokovnjaki pa posestva v Beltincih so tudi ugotovili, da so pri križanju določeni enaki reji 39 kg maslobo več kakor bela svinja. Če pomislimo, da spajajo državna posestva v Prekmurju več tisoč svinj na leto, bi se dalo na ta način dobiti lepe količine masla. Strokovnjaki pa posestva v Beltincih so tudi ugotovili, da so pri križanju določeni enaki reji 39 kg maslobo več kakor bela svinja. Če pomislimo, da spajajo državna posestva v Prekmurju več tisoč svinj na leto, bi se dalo na ta način dobiti lepe količine masla. Strokovnjaki pa posestva v Beltincih so tudi ugotovili, da so pri križanju določeni enaki reji 39 kg maslobo več kakor bela svinja. Če pomislimo, da spajajo državna posestva v Prekmurju več tisoč svinj na leto, bi se dalo na ta način dobiti lepe količine masla. Strokovnjaki pa posestva v Beltincih so tudi ugotovili, da so pri križanju določeni enaki reji 39 kg maslobo več kakor bela svinja. Če pomislimo, da spajajo državna posestva v Prekmurju več tisoč svinj na leto, bi se dalo na ta način dobiti lepe količine masla. Strokovnjaki pa posestva v Beltincih so tudi ugotovili, da so pri križanju določeni enaki reji 39 kg maslobo več kakor bela svinja. Če pomislimo, da spajajo državna posestva v Prekmurju več tisoč svinj na leto, bi se dalo na ta način dobiti lepe količine masla. Strokovnjaki pa posestva v Beltincih so tudi ugotovili, da so pri križanju določeni enaki reji 39 kg maslobo več kakor bela svinja. Če pomislimo, da spajajo državna posestva v Prekmurju več tisoč svinj na leto, bi se dalo na ta način dobiti lepe količine masla. Strokovnjaki pa posestva v Beltincih so tudi ugotovili, da so pri križanju določeni enaki reji 39 kg maslobo več kakor bela svinja. Če pomislimo, da spajajo državna posestva v Prekmurju več tisoč svinj na leto, bi se dalo na ta način dobiti lepe količine masla. Strokovnjaki pa posestva v Beltincih so tudi ugotovili, da so pri križanju določeni enaki reji 39 kg maslobo več kakor bela svinja. Če pomislimo, da spajajo državna posestva v Prekmurju več tisoč svinj na leto, bi se dalo na ta način dobiti lepe količine masla. Strokovnjaki pa posestva v Beltincih so tudi ugotovili, da so pri križanju določeni enaki reji 39 kg maslobo več kakor bela svinja. Če pomislimo, da spajajo državna posestva v Prekmurju več tisoč svinj na leto, bi se dalo na ta način dobiti lepe količine masla. Strokovnjaki pa posestva v Beltincih so tudi ugotovili, da so pri križanju določeni enaki reji 39 kg maslobo več kakor bela svinja. Če pomislimo, da spajajo državna posestva v Prekmurju več tisoč svinj na leto, bi se dalo na ta način dobiti lepe količine masla. Strokovnjaki pa posestva v Beltincih so tudi ugotovili, da so pri križanju določeni enaki reji 39 kg maslobo več kakor bela svinja. Če pomislimo, da spajajo državna posestva v Prekmurju več tisoč svinj na leto, bi se dalo na ta način dobiti lepe količine masla. Strokovnjaki pa posestva v Beltincih so tudi ugotovili, da so pri križanju določeni enaki reji 39 kg maslobo več kakor bela svinja. Če pomislimo, da spajajo državna posestva v Prekmurju več tisoč svinj na leto, bi se dalo na ta način dobiti lepe količine masla. Strokovnjaki pa posestva v Beltincih so tudi ugotovili, da so pri križanju določeni enaki reji 39 kg maslobo več kakor bela svinja. Če pomislimo, da spajajo državna posestva v Prekmurju več tisoč svinj na leto, bi se dalo na ta način dobiti lepe količine masla. Strokovnjaki pa posestva v Beltincih so tudi ugotovili, da so pri križanju določeni enaki reji 39 kg maslobo več kakor bela svinja. Če pomislimo, da spajajo državna posestva v Prekmurju več tisoč svinj na leto, bi se dalo na ta način dobiti lepe količine masla. Strokovnjaki pa posestva v Beltincih so tudi ugotovili, da so pri križanju določeni enaki reji 39 kg maslobo več kakor bela svinja. Če pomislimo, da spajajo državna posestva v Prekmurju več tisoč svinj na leto, bi se dalo na ta način dobiti lepe količine masla. Strokovnjaki pa posestva v Beltincih so tudi ugotovili, da so pri križanju določeni enaki reji 39 kg maslobo več kakor bela svinja. Če pomislimo, da spajajo državna posestva v Prekmurju več tisoč svinj na leto, bi se dalo na ta način dobiti lepe količine masla. Strokovnjaki pa posestva v Beltincih so tudi ugotovili, da so pri križanju določeni enaki reji 39 kg maslobo več kakor bela svinja. Če pomislimo, da spajajo državna posestva v Prekmurju več tisoč svinj na leto, bi se dalo na ta način dobiti lepe količine masla. Strokovnjaki pa posestva v Beltincih so tudi ugotovili, da so pri križanju določeni enaki reji 39 kg maslobo več kakor bela svinja. Če pomislimo, da spajajo državna posestva v Prekmurju več tisoč svinj na leto, bi se dalo na ta način dobiti lepe količine masla. Strokovnjaki pa posestva v Beltincih so tudi ugotovili, da so pri križanju določeni enaki reji 39 kg maslobo več kakor bela svinja. Če pomislimo, da spajajo državna posestva v Prekmurju več tisoč svinj na leto, bi se dalo na ta način dobiti lepe količine masla. Strokovnjaki pa posestva v Beltincih so tudi ugotovili, da so pri križanju določeni enaki reji 39 kg maslobo več kakor bela svinja. Če pomislimo, da spajajo državna posestva v Prekmurju več tisoč svinj na leto, bi se dalo na ta način dobiti lepe količine masla. Strokovnjaki pa posestva v Beltincih so tudi ugotovili, da so pri križanju določeni enaki reji 39 kg maslobo več kakor bela svinja. Če pomislimo, da spajajo državna posestva v Prekmurju več tisoč svinj na leto, bi se dalo na ta način dobiti lepe količine masla. Strokovnjaki pa posestva v Beltincih so tudi ugotovili, da so pri križanju določeni enaki reji 39 kg maslobo več kakor bela svinja. Če pomislimo, da spajajo državna posestva v Prekmurju več tisoč svinj na leto, bi se dalo na ta način dobiti lepe količine masla. Strokovnjaki pa posestva v Beltincih so tudi ugotovili, da so pri križanju določeni enaki reji 39 kg maslobo več kakor bela svinja. Če pomislimo, da spajajo državna posestva v Prekmurju več tisoč svinj na leto, bi se dalo na ta način dobiti lepe količine masla. Strokovnjaki pa posestva v Beltincih so tudi ugotovili, da so pri križanju določeni enaki reji 39 kg maslobo več kakor bela svinja. Če pomislimo, da spajajo državna posestva v Prekmurju več tisoč svinj na leto, bi se dalo na ta način dobiti lepe količine masla. Strokovnjaki pa posestva v Beltincih so tudi ugotovili, da so pri križanju določeni enaki reji 39 kg maslobo več kakor bela svinja. Če pomislimo, da spajajo državna posestva v Prekmurju več tisoč svinj na leto, bi se dalo na ta način dobiti lepe količine masla. Strokovnjaki pa posestva v Beltincih so tudi ugotovili, da so pri križanju določeni enaki reji 39 kg maslobo več kakor bela svinja. Če pomislimo, da spajajo državna posestva v Prekmurju več tisoč svinj na leto, bi se dalo na ta način dobiti lepe količine masla. Strokovnjaki pa posestva v Beltincih so tudi ugotovili, da so pri križanju določeni enaki reji 39 kg maslobo več kakor bela svinja. Če pomislimo, da spajajo državna posestva v Prekmurju več tisoč svinj na leto, bi se dalo na ta način dobiti lepe količine masla. Strokovnjaki pa posestva v Beltincih so tudi ugotovili, da so pri križanju določeni enaki reji 39 kg maslobo več kakor bela svinja. Če pomislimo, da spajajo državna posestva v Prekmurju več tisoč svinj na leto, bi se dalo na ta način dobiti lepe količine masla. Strokovnjaki pa posestva v Beltincih so tudi ugotovili, da so pri križanju določeni enaki reji 39 kg maslobo več kakor bela svinja. Če pomislimo, da spajajo državna posestva v Prekmurju več tisoč svinj na leto, bi se dalo na ta način dobiti lepe količine masla. Strokovnjaki pa posestva v Beltincih so tudi ugotovili, da so pri križanju določeni enaki reji 39 kg maslobo več kakor bela svinja. Če pomislimo, da spajajo državna posestva v Prekmurju več tisoč svinj na leto, bi se dalo na ta način dobiti lepe količine masla. Strokovnjaki pa posestva v Beltincih so tudi ugotovili, da so pri križanju določeni enaki reji 39 kg maslobo več kakor bela svinja. Če pomislimo, da spajajo državna posestva v Prekmurju več tisoč svinj na leto, bi se dalo na ta način dobiti lepe količine masla. Strokovnjaki pa posestva v Beltincih so tudi ugotovili, da so pri križanju določeni enaki reji 39 kg maslobo več kakor bela svinja. Če pomislimo, da spajajo državna posestva v Prekmurju več tisoč svinj na leto, bi se dalo na ta način dobiti lepe količine masla. Strokovnjaki pa posestva v Beltincih so tudi ugotovili, da so pri križanju določeni enaki reji 39 kg maslobo več kakor bela svinja. Če pomislimo, da spajajo državna posestva v Prekmurju več tisoč svinj na leto, bi se dalo na ta način dobiti lepe količine masla. Strokovnjaki pa posestva v Beltincih so tudi ugotovili, da so pri križanju določeni enaki reji 39 kg maslobo več kakor bela svinja. Če pomislimo, da spajajo državna posestva v Prekmurju več tisoč svinj na leto, bi se dalo na ta način dobiti lepe količine masla. Strokovnjaki pa posestva v Beltincih so tudi ugotovili, da so pri križanju določeni enaki reji 39 kg maslobo več kakor bela svinja. Če pomislimo, da spajajo državna posestva v Prekmurju več tisoč svinj na leto, bi se dalo na ta način dobiti lepe količine masla. Strokovnjaki pa posestva v Beltincih so tudi ugotovili, da so pri križanju določeni enaki reji 39 kg maslobo več kakor bela svinja. Če pomislimo, da spajajo državna posestva v Prekmurju več tisoč svinj na leto, bi se dalo na ta način dobiti lepe količine masla. Strokovnjaki pa posestva v Beltincih so tudi ugotovili, da so pri križanju določeni enaki reji 39 kg maslobo več kakor bela svinja. Če pomislimo, da spajajo državna posestva v Prekmurju več tisoč svinj na leto, bi se dalo na ta način dobiti lepe količine masla. Strokovnjaki pa posestva v Beltincih so tudi ugotovili, da so pri križanju določeni enaki reji 39 kg maslobo več kakor bela svinja. Če pomislimo, da spajajo državna posestva v Prekmurju več

Dežela premoga in diamantov

(Od našega posebnega dopisnika)

Belgija se je po vojni, čeprav je zaradi Rundstedtove ofenzive hudo trpela, izmed vseh evropskih dežel najhitreje opomogla. Imela je celo toliko dolarjev, da je bilo prebivalstvo z vsemi mogočimi dobrinami tako rekoč preplavljeno.

Magistrat v Anversu (Antverpnu) — diamantinom središču sveta

Kako pa je 8 in pol milijona Belgijcev brez tuje pomoči opravilo to čudovito delo, ki danes mnogim ni več tako čudno? Dolarski vrec tudi v težkih okupacijskih časih ni usahnil. In ta vrec je Belgijski Kongo, Kralja Leopolda II., ki je pridobil to kolonijo državi proti volji večine naroda. Imajo danes Belgijci za svojega največjega vladarja.

Kongo je že od leta 1909 belgijska kolonija. Dežela, kjer teče mleko in med, zlato in baker, je še malo raziskana. V najnovnejšem času so našli v Kongu tudi radij. Po površini je Kongo 80krat večji kakor kraljevina Belgija.

V nasprotju z Nizozemsko je Belgija tako močno industrializirana, da so v deželi tudi znatni pomolni viri. Anvers (Antwerpen) je diamantinovo središče sveta. Velik vtis je napravilo name, da se cele ulice ukvarjajo s to proizvodnjo. Delavnice stoji poleg delavnice, obrat poleg obrata. Ta industrija, ki predstavlja 65% svetovne proizvodnje, je brez primere. Po švicarskem vzoru je vse do skrajnosti specializirano. Zagariji, krojači, brusarji, itd. — vsak ima svoj lastni delokrog in ne posega v delo svojega tovariša. Diamantni delavci se štejejo za elito. Vajence, katerih očetje ali bratje niso bili zaposleni pri tem delu, z vso odločnostjo odklanjajo, ako je potrebno, celo s pomočjo stavk. Seveda nastajajo zaradi tega pogosto težkoče glede naraščanja. Poleg tega je med vojno izgubilo okrog 11.000 židovskih diamantnih delavcev svoje življenje in Belgijci sedaj nimajo nadomestila.

Diamanti prinašajo Belgiji celo več denarja kakor jeklarstva in železarska industrija, ki izvaža svoje izdelke v Skandinavijo, Afriko in celo v Južno Ameriko. Diamantna industrija v Belgiji ne pozna krize.

Medtem ko zaznamujejo vse dežele, med njimi tudi Velika Britanija, v primeri s predvojnimi stanjem nazadovanje v premogovni industriji, pa izkopanje belgijski rudarji za podgribo milijonov premoga več kakor pred vojno. Premogovniki v Charleroiu in Liegeju (Lüttich) so naravnost vzor, kakšni morajo biti moderni delovni pogoji.

V kamnolomih delajo z mrzlično naglico. Tudi proizvodnja tekstilnih tovarn je znatno dvignila, posebno pa so se razvile tovarne za kemične izdelke. Belgijsko steklo je svetovno znano in ima svoje tradicije že iz 15. stoletja.

Zmogljivost pristanišča v Anversu je obdobja vredna. Od 47 obrežij sem videl največja in najpomembnejša. Tri ure sem se vozil po tem svetovnem mestu, ki sestoji bolj iz ladij kakor pa iz hiš. Leta 1948 je pristalo tu je 522 belgijskih ladij, a 1694 nizozemskih in 2070 angleških ter 101 sovjetska ladja. Ameriški ladij je prišlo v pristanišče leta 1948—534, sedaj pa njihovo število

stalno narašča. Združene države Amerike izvažajo jeklo iz Belgije in prinašajo stalno pomoč v orožju.

Medze belgijskih ladjedelniških delavcev so višje kakor nizozemske ali nemške. Delo je mehanizirano in racionalizirano. V ladjedelnicah je zaposlenih okrog 7000 delavcev, ki zaslužijo dnevno 220 frankov, nezaposleni delavci pa dobijo podporo v znesku 130 frankov.

Belgija je dežela, v kateri je veliko zanimanje za umetnost in kjer zna prebivalstvo živeti. Rubensova hiša v Anversu, kakor tudi zbirke van Eycka in drugih flamskih mojstrov, so zlate jame, za katerimi pa prav nič ne zaostajajo valonske izdelovalnice umetnin. Ostende in Blankenberge sta znameniti kopališči, kjer imajo tudi najbolj razvjeni vse na razpolago. Brugge in Gent s spominji na Eulenspiegla sta prava bisera gradbene umetnosti: vsak tujec si rad ogleda trdnjavo obzidje, katedrale in patricijske hiše.

Bruselj je očarljivo glavno mesto. Magistrat je arhitektonska znamenitost. Po širokih trgih se sprehajajo elegantno oblečeni ljudje. Tudi prodajalke in natakarice vedo, kakšna obleka je najbolj priklupna. Redkokje sem videl tako elegantne vozeve in najnovejše tipe. Okusno aranžirana izložbena okna zasenčijo celo Zürich in Zenevo. Kakor v Parizu se tudi v Bruslju odigrava življenje na ulici. Poleti so bulvarne kavarne nabito polne, pozimi pa steklene verande zakurjene. Bruselj je dejansko edino mesto, kjer se stikata valonski, torej francosko govoreči, in flamski element, čigar materni jezik je podoben nizozemščini.

Pholienova krščansko-socialna vlada, katere najodličnejša člana sta zunanji minister van Zeeland in mladi vojni minister polkovnik de Greef, ima zelo težko delo. Boriti se mora zlasti proti paničnemu razpoloženju. Se v pozni jeseni so ljudje kupovali vsevprek in so izgubili celo srebrni kovanci iz prometa. Okrepiti obrambno pripravljenost dežele in se hitro boriti proti strahu pred vojno, vsekakor ni lahka stvar. Pholien je moral ponovno gospodinje po radiu opozoriti, naj ne kopicijo po nepotrebnem blaga. Nekatere gospodinje so si namreč ustvarile takšne zaloge olja in drugih živiliških predmetov, da jih niti v 10 letih ne bi mogle porabiti.

Valuta ovira izvoz. Sedaj kupuje največ Amerika. Vendar so nakupi Amerike v zvezi s konjunkturo. Tudi ob najboljših izvoznih možnostih je trenutno še okoli 160.000 lito brez posla. A tudi zaposleni se pritožujejo nad nizkim življenjskim standardom. Od leta 1939 so se mezde potrojile, življenjski izdatki pa početrili.

Da ustali svoj položaj, potrebuje belgijska vlada progresiven socialni program. Podpiranje nezaposlenih je

bilo že vedno znatno. Draginjske dolžnosti znašajo 60% mezde. V Belgiji je plačanih 8 cerkvenih praznikov, sedaj pa se bo število zvišalo na 10. Vsa delavca ima pravico do 6 dnevno plačanih prostih dni, novi socialni program bo zvišal število na 12. K temu se bodo pridružil še nagrade za boljše delavce. Kdor bo delal 10 let pri isti tvrdki, bo dobil še 3 prav tako dvojno plačane posebne proste dneve in to se potem nadaljuje v dvigajoči se črti.

V diamantni industriji je ob rekordnih mezdah že davno uvedenih 10 verskih prostih dni. Stara tradicija v tej industriji je tudi petdnevni teden. Delavci imajo 14 dnevni dopust; prvi teden se plača normalno, drugi pa dvojno. K nadaljnjim reformam spada tudi znatno zvišanje rent za slepe, gluhe, pohabljenec in telesno onemogle ljudi, kakor tudi zvišanje vseh podpor za delavske nezgode. Poleg prispevkov za otroke bo uveden sedaj tudi prispevek za matere. Cilj belgijske rodbinske politike je namreč, da se ohrani mati rodbini. Za sirote bodo uvedli znatne olajšave in izboljšanja. Vsa Belgijec, ki je dopolnil 65. leto starosti, ima pravico do starostne pokojnine. Starostna pokojnina pa ni kdo ve kako visoka in jo bodo zato najbrže zvišali.

Arhitektonska znamenitost v Bruslju je magistratno poslopje

Sedanja belgijska politika ima naslednje poglobitvene cilje: dokončno premaganje kraljevske krize, ohranitev izvoznih tržišč, okrepitve obrambne volje in uralitve s socialnimi reformami.

Copyright A. J. Fischer in Slovenski Poročevalec

NOVICE in zanimivosti

Zdravljenje tumorja z atomsko energijo. 15. februarja so v Brookheavenu na Long Islandu (ZDA) poskusili zdravilni prvič v zgodovini človeštva odstraniti tvor na možganih s pomočjo atomske eksplozije. Casopisi poročajo o dogodku takole: Nekaj pogumna žena iz New Englanda, katere ime je zaenkrat še tajnost, je privolila, da se izvrši na njej zelo tvegan poskus. Ležala je na nosilkah z obrazom proti zemlji, je pustila, da so jo odnesli na vrh neke ogromne betonske zgradbe, od koder so jo spustili v zazidan prostor, obložen s svincem. Viseč tako v zraku, je vzdržala bombardiranje lobanje s počasnimi nevtroni, t. j. s istimi nevidnimi delci materije, ki povzročijo detonacijo atomske bombe. Eksplozijo samo so zdravniki povzročili tako, da so ženi z injekcijo vbrizgali v tumor delce kovine vborone. Znanstveniki so vedeli, da bodo nevtroni izvalili verižno reakcijo, ki se bo končala z miniaturno eksplozijo. V trenutku eksplozije bi moral boron izločiti višek energije v vseh smereh, tako kot širi svojo razdrailno moč atomska bomba, in uničil tumor. Za časa priprav ni nihče vedel, ali bodo zdrave možganske celice vzdržale to eksplozijo, vendar se je pogumna žena vseeno odločila za ta poskus. Med poskusom je zdravnik opazoval bolnico v ogromnem zrcalu, v roki pa je imel mikrofoni, s pomočjo katerega bi lahko vsak trenutek ustal aktivnost nevtronov. Proti pričakovanju je bombardiranje možgan tra-

z vsega sveta

jalo okrog 30 minut, med katerimi se žena skoraj ni premaknila. Listi trdijo, da je bila bolnica po poskusu zelo dobro razpoložena in je dajala smiselne odgovore na vsa vprašanja, medtem ko je zaradi tumorja bila pred zdravljenjem nekoliko slabotna. Vendar pa bo treba čakati še tedne ali celo mesece, da bo dokončno gotovo, ali je bil tumor uničen, ali ne.

Drobtine. V Maidstoneu (Anglija) se je rodila deklica Paula z dvema popolnoma razvitima prednjima zobkoma. — Zaradi majhne zaloge gumija dobavljajo ameriške tvrdke nove avtomobile brez rezervnih gum. — Bivši romunski kralj Karol je v New Yorku prodal 6 albumov znamk, za kar je dobil 50.000 dolarjev.

Vse za inspiracijo. Pariška policija toži 71 letnega pisatelja Henry de Monfreida in njegovo ženo, ker so policisti v njegovem stanovanju našli: 10 pip za kajenje opija, 10 opijskih žarnic, 3000 gramov opija, 90 gramov heroina, in rezervne dele za opijske kadičnice.

Stevilo nepismenih na svetu. Dr. Jaime Torres, generalni direktor za proračun organizacije OZN za vzgojo, znanost in kulturo, je nedavno izjavil na nekem sestanku v New Yorku, da je na svetu okoli 1200 milijonov ljudi, t. j. več kot polovica celotnega prebivalstva nepismenih.

TEKMOVANJE ZA DAVISOV POKAL

Jugoslavija : Nemčija 1:0

Branović : Buchholz 4:6, 5:7, 6:2, 6:2, 6:4

Včeraj se je na teniških igriščih na Savi v Zagrebu začelo tekmovalje za Davisov pokal med Jugoslavijo in Nemčijo. Prvi dan sta bili na sporedu igri Branović : Buchholz in Mitić : v. Cramm. Končana pa je bila le prva igra. Silen nalič je za dle časa onemogel nad igranje igre, tako da naslednji par ni mogel več nastopiti.

Po običajnih slovenskih sta se pomerila igralca št. 2 obeh reprezentanc. Vreme je bilo sprva primerno za igro, le sopolica je neprijetno vplivala na oba igralca. Na splošno je bila igra neizjemna pri čemer sta bila nasprotnika izogibala tveganih akcij. Buchholz se je v prvih dveh nizih odlikoval z močnimi forhand udarci, kaj drugega posebnega pa nista pokazala niti on niti Branović. Slednjemu bi lahko ugodilo, če je slabo taktično, da ni dosledno dajal žog svojemu nasprotniku na backhand, kar je bila točka nemškega reprezentanta. Tako je Buchholz uspešno prva dva niza brez posebnih težav odločil v svojo korist. Bil je ves čas v vodstvu.

V tretjem in četrtem nizu se je stvar obrnila. Prvi games je dobil gost, nato pa je Branović z živahnostjo igrar kmalu izenačil in prišel v vodstvo 3:1. Buchholz je ugnel še znižati razmerje na 3:2, nato pa je po vrsti izgubil tri gamese in s tem tudi niz. Četrtni rezultat ni bil toliko posledica boljše igre Branovića kakor dejstva, da je Buchholz močno popustil.

Po kratkem odmoru sta nasprotnika začela četrta niz. Igro je precej motil dež, ki se je proti koncu spremenil v

pravi nalič. Buchholz je bil tudi v tem delu igre slabši od svojega nasprotnika. Njegovi močni udarci so prenehali, tako da je Branović brez težav vračal žoge. Prvi games je dobil Buchholz, naka je Branović izenačil in povsial na 2:1. Nemec je še enkrat izenačil, nato pa je naš reprezentant s štirimi zaporedoma dobljenimi gamesi odločil niz v svojo korist in izenačil stanje na 2:2.

V hudem dežju sta začela peti niz, ki sta ga morala zaradi naličja prekiniti, kar je nedvomno koristilo Nemcu, ki se je odločil. Po tem odmoru sta nasprotnika nadaljevala z igro, ki se je spremenila v dramatični boj. Buchholz je takoj v začetku napel vse moči, pri čemer mu je uspelo priboriti prednost 3:1 in 4:2 v gamesih. Ko je že vse kazalo, da je končna zmaga na njegovi strani, je Branović začel premišljeno igrati in z veliko postrvovalnostjo nabiral točko za točko do zmage.

Danes bosta igrala Mitić in v. Cramm, jutri pa je na sporedu igra dvojica.

Švica : Luksemburg 2:0

Dvojbo med Švico in Luksemburgom igralo v Lausanneu. V prvih dveh igrah zmagala Švica. Albrecht je premagal Vampica 6:3, 6:2, 6:1, 6:0, Spitzer pa Wertheima 6:0, 6:4, 6:2.

Nizozemska : Monako 3:0

V Haagu je Nizozemska dobila prve točke. Linz je premagal Pasquiera 3:6, 6:4, 9:7. Van Swol pa Noghessa 2:6, 6:4, 6:2, 6:0. Tudi igro parov so dobili Nizozemci.

HUDA PREIZKUŠNJA NAŠIH NOGOMETASEV

Jutri četrta tekma z Italijo

Poleg utedelbe Jugoslavije na minulem svetovnem prvenstvu v Buenos Airesu in nedavne tekme z Anglijo, je za naše izbrane nogometaše najpomembnejši povojni dogodek jutrišnje srečanje z dvakratnim svetovnim prvakom, reprezentanco Italije. Vsi naši igralci so izid tekme, je težko napovedati, vendar bo borba za zmago huda.

Dvojbo velja velika pozornost naše. pa tudi evropske športne javnosti, kajti pomerila se bosta velika nasprotnika, ki sta igrala doslej med seboj le trikrat. V vseh treh tekmah so bili uspešni Italijani. Leta 1925 je Italija premagala Jugoslavijo (v Padovi) 2:1, leta 1938 so »Azzurri« zabeležili učinkovito zmago 4:0, leto pozneje v Beogradu pa zopet 2:1. Kontna bilanca je torej 2:3 v korist Italijancev.

Zneno je, da ljubijo Italijani visoko igro, pri čemer se poslužujejo predvsem svojih hitrih in prodornih kril, ki sta za nasprotnega vratarja velika nevarnost. Ostra in odlična igra z glavo je za Italijane prav gotovo velika prednost. Najboljše delo igra stoji v obrambi, ter krila, ki ga dajejo za vzor vsem nogometašem v Italiji.

Če bo našim igralcem uspelo uveljaviti nizko kombinacijsko igro in če bodo svoje napadalne akcije zaključevali tudi

s pogostim streljanjem na vrata, lahko računamo na uspeh. Našo reprezentanco sestavljajo trenutno najboljši igralci, med katerimi je po dolgem času tudi član zagrebškega Dinama Wofli. Res da je »Mariša« že v letih, vendar je svoje mesto v reprezentanci opravičil s pametno igro ter z močnim in ločnim streljanjem na gol, kar je za tekmo z Italijo prav gotovo važnejše kakor pa gibnost ali kakršne koli druge manj pomembne odlike neizkušenega vodje napada.

Zanimivo je, da so Italijanski nogometaški strokovnjaki in tudi njihova športna javnost precej optimistično razpoloženi. Naš nogomet zelo cenijo, vendar so mnenja, da je v zadnjih dveh letih po kakovosti nekoliko padel. Kljub tem samozavestnim ugotovitvam opozarjajo, da je Jugoslavija nevarna nasprotnik, ki ga ne kaže podcenjevati. Dobro se zavedajo, da je Jugoslavija tista, ki utegne presenetiti tudi največje favorite. Zal pa jim je, da bi kakrat ne bode videli Čajkovskega L. o katerem pravijo, da je njihov edini evropski krila, ki ga dajejo za vzor vsem nogometašem v Italiji.

Radio Beograd bo jutri prenašal potek nogometne tekme Italija : Jugoslavija; začetek oddaje ob 15.30.

Skupščina jugoslovanskih planincev

Na Jaborini pri Sarajevu je izredna skupščina Planinske zveze Jugoslavije, na kateri je sodelovalo 41 delegatov iz vseh republik, vse svoje delo. Na skupščini so poudarili potrebo po poizabljanju planinstva, skupinskih izletih v planine in taborjenju. Generalistant dr. Gojko Nikolić je govoril o utedelbi pripadnikov JA v planinstvu. Govorili so tudi o združitvi Smučarske in Planinske zveze, ker so v obdobjih teh posebnih društev v glavnem isti ljudje.

Na koncu so sprejeli sklepe o organizacijskih vprašanjih, načrtih za bodoče delo in finančnih vprašanjih. V novi centralni odbor so izvolili 35 članov z dosedanjim predsednikom Radom Kušičem. Za častnega predsednika Planinske zveze Jugoslavije so izvolili predsednika Gospodarskega sveta FLRJ Borisa Kidriča.

Drobne zanimivosti

Sportna stava. V 25. kolu bo razdeljen šest prvin nagrad dobitnikom z 12 pravilnimi rešitvami. Vsi dobo 170.910 dinarjev. Drugo nagrado (za 11 pravilnih rešitev) 9923 din prejme 15 dobitnikov. Za I. nagrado pridejo v poštev tele številke: 58.970, 157.640 in 386.380. Za II. nagrado pa 291.567, 572.097, 293.698, 293.787 in 231.202. Opozorjamo na pravosodne reklamacije.

Nogometaši mariborskega Zeleničarja so v prijateljski tekmi premagali člana II. zvezne lige Tekstilca iz Varazdina 2:1 (2:0). Poročila pravijo, da bi Mariborčani lahko zmagali še z višjim rezultatom, če bi napad ne zamudil mnogih priložnosti za gol.

Jutri bo prvenstvena rokometna tekma zvezne lige (ženske) med državnim prvakom Zagrebom in domačo Enotnostjo. Začetek ob 11. v predmestju na igrišču Krma II. in Enotnost II. na Stadionu ob Trševski cesti.

Prijateljsko srečanje v koprski med kombiniranimi moštvoma ASK in Zeleničarjem (LJ.) se je končalo z zmago ASK 3:0.

Prvenstvene tekme klubov nogometnega poverljivejša Ljubljani, ki bi morale biti jutri, so preložene na prihodnjo nedeljo 13. t. m. Društva naš takoj vložijo dolžnost kavgijo, da ne bodo suspenzirana.

Trile igralci Bologne so v preiskavi, ker jih sumijo, da so zaradi podkupnine slabo igrali na tekmi z Genovom.

Brazilijsko nogometno moštvo Portugalce je v turgaradu zabeležilo dve zmagi, in sicer proti Galata Seraj 4:2, proti Fener Bahçe pa 3:1.

Znani madžarski nogometaš Nyersz, ki igra v milanskem moštvu Internazionale, je prošel za italijansko državljanstvo, da bo smel igrati v državni reprezentanci.

Naša vojska je povsod prešla v ofenzivo. V Dalmaciji smo zavzeli Brač. Vsa hrvaška mornarica — ni je bilo veliko — je prestopila na našo stran. V Srbiji smo zavzeli Valjevo in več krajev na vzhodni strani.

18. september:

Včeraj je prišel semkaj v Topusko bivši begunski minister Snoj, ki je namenjen v Slovenijo. Ko sem popoldne prišel na dvorišče naše gostilne, sem tam ugledal poleg mons. Rittiga zajetnega človeka plešaste glave in velikega nosu. Kljub temu, da ga poprej nisem poznal, sem se spomnil njegovih slik iz časov, ko je bil tik pred vojno klerikalni minister, Rittig naju je seznanil. Snoj veliko pripoveduje o razmerah zahodnih državah ter med jugoslovanskimi emigranti. Glede sebe in svojih imenovanj pa precej udri. Namrljiv sem mu na to, kar je o njem pisal Louis Adamič. Razumel je in začel razkladati, kako se je spril z velesrbi ter z izgovarjal, da so bili v Ameriki popolnoma nepoučeni o razmerah pri nas. Pohvalil se je, kako so mu šli Angliži na roko in ga po najhitrejši poti poslali skozi Italijo v Jugoslavijo.

Cez nekaj dni nameravamo kreniti proti Sloveniji. Vsi smo že nestrpni, da ne bi česa zmedili.

28. september:

Zdaj sem že nekaj dni doma v Sloveniji. Dne 19. septembra smo odpotovali iz Topuskega. Pot čez Kordun preko Mrežnice je bila tiste dni nekam negotova. Tam so se pojavili četniki, partizanski dezer-

KOSARKA

Evropsko prvenstvo

V Parizu se je začelo evropsko prvenstvo v kosarki, na katerem sodeluje 15 držav. Udeleženci tekmujejo v 4 skupinah. V prvi skupini so Francija, Italija, Nizozemska, Luksemburg in Švica, v drugi Sovjetska zveza, Turčija, Iran, Avstrija in Finska, v tretji skupini Grčija, Bolgarija, Portugalska in Romunija, v 4. skupini pa CSR, Belgija, Škotska in Vzhodna Nemčija.

Doslej so bile odigrane naslednje tekme: Francija : Italija 49:37 (20:16) Nizozemska : Švica 48:44 (23:19) Finska : Avstrija 33:27 (23:8) ZSSR : Danska 109:13 (40:6) Turčija : Avstrija 50:17 (32:7) Belgija : Zah. Nemčija 70:18 (35:6)

Tekma med Portugalsko in Romunijo ni bila odigrana, ker reprezentanca Romunije ni prišla na tekmovalno.

Pojasnila hočejo!

Od prijateljev Oreda je uredništvo prejelo naslednje pismo s prošnjo za objavo:

Eksemplarni kazen, ki sta jo dobila igralca Oreda Medved in Rupar od Nogometne zveze Jugoslavije, je povzročila nov val razburjenja med ljubljanskimi športno javnostjo. Vodstvo Oreda je že po obvestilu iz Beograda, da se tekma Ored : Budućnost verificira z rezultatom 3:0 za Budućnost, objavljalo, da bo izdalo komunikate za javnost, češar pa javnost ni storilo. Mislimo, da so prijatelji Oreda, kakor tudi ostala športna društva, upravičeni, da dobijo primerno pojasnilo k zadnjim dogodkom. Treba je odkrito povedati, kaj je res in kaj ni, kajti nerenečne govorice ustvarjajo slabotno in nezdružljivo, ki ga je treba razčistiti.

V nedeljo 6. maja ob 16.30 na Stadionu

TEKSTILAC : OREDB

prvenstvena nogometna tekma II. zvezne

lige

predtekm ob 13. prvenstvo mladine

Ored : Ž. Lezničar (Maribor)

ob 14.45 prvenstvo slovenske lige

Kladivar (Celje) : Triglav

Občinstvo bo med tekmo sproti obveščanja o stanju in potekalu srečanja

Italija : Jugoslavija v Milanu. Predpro-

čarjeva 11 od 8. do 14. in od 16. do 19.

v nedeljo pa od 9. do 12.

Prošnja Oreda občinstvu

Vodstvo Oreda naproša obiskovalce tekme Ored : Tekstilac, naj se v vsakem primeru zadržijo mirno in naj na igrišču ne povzročajo nerodov, ki društvo ne bi prav nič koristili, ampak bi bili samo dragocen argument za izrekanje novih kazni.

Propagandna tekma v kegljanju

Med prireditvami v proslavo delavskega praznika v Ljubljani je bila tudi propagandna tekma v kegljanju na prostnem. Keglarji so si v Gajevi ulici izbral prostor in tam uredili zaslon kegljišče. Prireditelj je privabil precej gledalcev, ki so pozorno spremljali potek tekme med Triglavom in Zeleničarjem. Zmago so si priborili Triglavci v razmerju 26:23 kegljem.

Tekma je izpolnila svoj propagandni namen, ki pa bi bil ob primernem ozvenjenju tekmovalnega prostora še nepri-

merno večji.

Ob polovici turnirja v Pyrmontu

Na turnirju za prvenstvo zahodnoevropske cone je odigrana prva polovica partij. Med 15 udeleženci so poleg jugoslovanskih moštvov Gligorica, Matanovića in Pirca veljali za favorite nemška reprezentanca, ki je izšla iz Beograda, in Zeleničar. V nadaljevanju je Bogoljubov, Golombek in Prins Sodba je bila pravilna, če izjavimo nepričakovano slab uspeh Pirca, ki je iz nepričakovanih virov v prvi polovici turnirja dosegel samo dva točka, in sicer 4 remije. Presejateljstvo do Pirca je začel Matanović, ki se je sam povzel v vodstvo in je poleg Unizkerja, Bogoljubova in Pirca se neporažen. Gligorić je imel v drugem kolu nesrečo, da je izgubil s Prinsom, vendar se je pozneje s štirimi zaporednimi zmagami in enim remijem povzel na drugo do četrto mesto skupaj z Unizkerjem in Bogoljubovom. Resni kandidati za enega izmed petih zmagovalcev, ki imajo pravico do nadaljnega tekmovanja so Prins, Kramer in Golombek. Grob, Aitken, Donner in Pirc bodo po vsej verjetnosti zasedli mesta v sredini lestvice, medtem ko De Mura, Kūbart in Pomar nima močnega upanja na izboljšanje svojega položaja.

V prvih sedmih kolu so razen srečanja Prins : Kūbart dokončane vse partije. Izidi doslej se neobjavljenih iger so bili naslednji: Gligorić : Golombek 1:0, Kramer : Paoli 1:0, Kramer : Grob remi, Gligorić : Kūbart 1:0, Golombek : Pomar 1:0. Prva igra.

Stanje po 7. kolu najkasneje: Matanović 6 točk, Gligorić, Bogoljubov, Unizker 5 in pol, Prins 4 (1), Kramer 4, Golombek 3 in pol, Grob 3, Aitken 2 in pol, Donner in Pirc 2, Paoli, de Mura 1 in pol, Kūbart 1 (1), Pomar pol točke.

Na nagradnem brztournirju v Hrastniku je zmagal Podlogar pred Marinkom, Katičem in Senčarjem. V drugo Slovenijo : Hrastnik na 299 deskah bo 20. maja v Ljubljani. V zadnjih dveh srečanjih v Zagrebu in Rogški Slatini so zmagali hrvaški šahisti.

Ureja uredniški odbor Odg urednik Sergej Vošnjak Uredništvo iz uprave, Ljubljana, Knašjeva ulica št. 5, telefon 55-22 do 55-28. Tiskarna »Slovenska poročevalca« v Ljubljani. Poština plačana v gotovini.

PO POTIH BRATSTVA IN ENOTNOSTI

(Iz partizanskega dnevnika)

Jutri poteče rok vsem kvistilnškim četam v Jugoslaviji za prestop v NOV. Kako je pri nas v Sloveniji, nam ni znano — na Hrvaškem pa je zadnji Titov poziv rodil precejšnje uspehe.

Bolgarija je napovedala »ojno Nemčiji. Vrgli so staro vlado in regentski svet — po nemških poročilih je novi bolgarski režim na pol boljševiški. Bolgari so se že obrnili na maršala Tita z željo po sodelovanju